

Tutustu hautausmaahan

Hautausmaakävelykohteet 2002-2015

Kirkko 1880-luvulla, Jac. E. Jacobsonin piirros

JANAKKALAN SEURAKUNTA †

Kuva: Jarmo Jokinen 6/2017

Hautausmaan kartan löydät tämän vihkosen lopusta

Tervetuloa kävelemään Janakkalan hautausmaalle!

Tutustu hautausmaahan -vihkoseen on kerätty tietoja Janakkalan hautausmaalla vuosina 2002-2015 toteutetuilla hautausmaakävelyillä esitellyistä haudoista. Kävelykierroksille tiedot on koonnut ja kierrokset suunnitellut oppaana toiminut **Liisa Krupinin**.

Ensimmäisen kerran opastettu hautausmaakierros toteutettiin kesällä 2002. Tilaisuus ylitti osallistujamäärässä kaikki odotukset ja sen innoittamana kesällä 2003 toteutettiin kaksi samanlaista kierrosta. Vuonna 2004 pidettiin tauko. Vuodesta 2005 lähtien kierrokset koottiin tiettyjen teemojen ympärille. Suurten ja pienten suomalaisten tarinoita kuunneltiin kesällä 2005. Seurakunnan 575-vuotisjuhlavuoden kunniaksi kesällä 2006 tehtiin kaksi hieman toisistaan poikkeavaa kierrosta. Teemoina olivat "Pappi, lukkari talonpoika..." ja "Rikas, rakas, köyhä...". Vuonna 2007 henkilöiden lisäksi kuultiin tarinoita janakkalalaisista taloista, tiloista ja kartanoista. Kierros toteutettiin nimellä "Juuret Janakkalassa, sukuja ja niiden verkostoja sekä henkilöitä". Vuonna 2008 kävelyiden teemoina olivat "Jo tutuiksi tulleita" sekä "Kotiseutu ihmisiä, kunnallismiehiä ja tehtailijoita", vuonna 2009 "Pääosin vanhaa ja vähän uuttakin" sekä "Kunnallismiehiä, kansankynttilöitä ja kuntalaisia", ja vuonna 2010 "Sekalaista seurakuntaa". Kävelyä ei toteutettu vuonna 2011. Kesällä 2012 kuljettiin "Menneisyydestä nykyisyyteen" ja vuonna 2013 löytyi "Jotain uutta, jotain vanhaa". Kesällä 2014 mukaan tuli "Taiteilijoita ja kulttuurin harrastajia". Vuoden 2015 aiheena oli "1800-luvulta lähdetään".

Kaiken kaikkiaan kierroksilla on tutustuttu 136 eri kohteeseen.

Oppaassa ei ole kaikkia Liisa Krupinin kierroksilla esittämiä asioita, ainoastaan osa viittauksista.

Oppaan kuvat on otettu heinäkuun 2016 ja kesäkuun 2017 välissä.

Me Janakkalan seurakunnassa toivomme, että tämän vihkosen avulla voitte tutustua hautausmaahan myös omatoimisesti.

*Hyvyyden voiman uskollinen suoja
piirittää meitä, kuinka käyneekin.
Illasta aamuun kanssamme on Luoja.
Häneltä saamme huomispäivänkin.
virrestä 600*

Aakkosellinen hakemisto 2002-2015

	Sivu	Hautapaikka
Aalto Lauri ja Lyyli	71	16-3-78
Ahlberg Antti ja Charlotta	47	9-1-27
Ahokas Leo	72	17-4-154
Alaspää Kustaa Adolf (Toffela)	27	6-1-10
Alaspää Valo (Toffela)	27	19-2-117
Alastalo Pauliina	55	10-3-140
Alho Anne-Elina, Maria-veistos	43	8-
Alho August	55	10-3-126
"Antrean kirkon kello"	47	9-
Anttila Jalmari	64	13-2-38
Boije (Hakoisten kartano)	21	2-5-150
Brander Otto Johan	52	10-1-61
Bredenberg Emil August	6	1-2-26
Brofelt Iines	6	1-1-11
Brusila Kustaa ja Aina	9	1-3-59
Eerola Elmi ja Mauno	65	13-4-85
af Enehjelm (Monikkalan kartano)	28	2-7-234
Eskola Leevi	37	sankarihauta
Göös Karl Gustav (Irjalan kartano)	7	12-8-199
Hakoisten kartano, Boije-suku	21	2-5-150
Haltia Otto	71	16-4-111
Haltia Viktor	63	12-7-166
Hanström	24	2-5-158
Heikel Karl	4	1-1-4
Heikkilä Juho Adolf	20	2-5-148
Heikkilä, Turengin	22	2-5-151
Helle Esko	77	urnnalehto
Helle Viljo	54	10-2-70
Henttonen Eino Pietari	44	8-1-3
Hevonoja Väinö	68	15-6-175
Hiiden kartano, Uschakoff	26	2-7-231
Humble Frans Emil	16	2-1-3
Häkkinen Pirkko	57	10-4-180
Hämäläinen Elina	67	14-8-322
Irjalan kartano, Göös, Möller	6	1-2-23
Iso-Hiiden kartano, Nieminen	59	11-1-9
Johansson Edla	29	3-1-2
Jussila, Hyvikkälän	11	1-3-89

Juttila	23	2-5-152
Kaivola Aimo	32	4-4-94
Kajarinta Martti	34	sankarihauta
Kanerva Ida Wilhelmiina	58	10-4-184
Karjalaan jääneiden muistomerkki	30	4-1-12
Kauppila Konstantin	53	10-1-66
Kerkkonen	61	12-4-93
Kerkkonen Heikki	26	2-7-220
Keskivari, Uhkoilan	12	1-4-112
Kiipula Kustaa ja Miina	13	1-4-117
Kinnala	9	1-3-63
Kivinen Alma	73	17-4-182
Klemola, Goös	39	5-7-70
Konttilan kartano, Lundell	23	2-5-154
Korma Suoma	6	1-1-9
Koskenala Annikki	56	10-4-168
Koskenala Pentti	37	sankarihauta
Koskinen Heikki Kustaa	75	19-2-60
Krank Adolf	12	1-4-110
Kuokkanen Mikko ja Martta	56	10-4-161
Kuoppa Eero	16	2-2-37
Kurki Juho	52	10-1-56
Lagerwall Harald ja Enni	16	2-1-6
Lahdentaus Armas	38	5-6-32
Langenskiöld Anders	5	1-1-7
Larjamo Kauko ja Lahja	68	15-4-111
Lassila, Säksberg	59	11-1-6
Lassila Vihtori	59	15-1-24
Latva Juho Kustaa	76	19-2-92
Leppäkosken kartano, Sipilä	40	5-7-107
Lindgren Johan	18	2-4-113
Lind-Mäkelä Juho	65	13-8-216
Lukka Onni	50	10-1-26
Lumme Annikki	32	4-4-112
Lumme Elna	32	4-4-112
Lundell Viktor	52	10-1-53
Löyttyniemi Otto Jalmari ja Vilhelmiina	57	10-4-180
Löyttyniemi Villehard ja Hilma	50	10-1-14
Maria-veistos	43	8-
Marttila Otto	63	12-8-201
Marttinen Tauno	42	7-7-183

Mattila Sami Lauri	70	15-7-211
Monikkalan kartano, af Enehjelm	28	2-7-234
Munck Johan Henrik	4	1-1-2
Murtonen Fredrik	50	4-3-57
Murtonen Henrik Johannes	31	10-1-43
Mylly	17	2-2-42
Mäenpää Emil	39	5-7-99
Mäkelä Heikki	51	10-1-53
Mäkelä, Turengin	19	2-4-126
Mäkinen Hilda Aleksandra	35	4-8-217
Mäkinen Mauno	33	4-5-120
Möller Oskar (Irjalan kartano)	7	1-2-23
Nevanko Oskar	60	11-2-24
Nikander Ida	18	2-3-66
Nordenswan	44	8-1-1
Nuutinen Onni	49	9-14-492
Palmroth Gustaf Verner	7	1-2-30
Paturi	27	2-7-233
Piitulainen Aarre	78	urnalehto
Pärnänen Eevertti	14	1-4-118
Qvist August ja Selma	12	1-4-99
Rankka Hertta	31	4-2-32
Rautoja Richard	33	4-5-116
Ristola Bertta	46	8-8-285
Rokkila	8	1-3-57
Rokkila Toimi	64	13-4-80
Ruohosalo Kaapo	37	sankarihauta
Ruohosalo Lilli	46	8-7-235
Saario Oskar Wilhelm	10	1-3-85
Salmi	54	10-2-74
Sankarihaudat	36	5-
Saloila Juho ja Ida	69	15-7-206
Sauvalan kartano, Danielsson	24	2-6-175
Selin Aino	48	9-3-107
Seppälä Johan ja Matilda	34	4-6-153
Seppälä, Turengin	10	1-3-87
Sestola Salli	65	13-8-222
Sillantie	31	4-4-89
Sipilä Kustaa	40	5-7-107
Sipilä, Vanantaan	51	10-1-51
Skruf Anders	60	11-2-17

Sohlman Karl	7	1-2-41
Standertsköljd Hugo (Vanantaan kartano)	25	2-7-227
Sundell Oskar	8	1-2-47
Taappola	24	2-6-177
Talvio (Manck) Väinö	39	5-6-60
Tapaila, Kylä-Tapaila, Esko Johannes	53	10-1-64
Thesleff Nikolai ja Agnes	45	8-1-22
Theslöf Agnes	74	17-11-537
Toffela, Alaspää Kustaa	26	2-7-232
Torttila Erik	62	12-7-165
Waara Salomon	20	2-5-140
Wadén Daniel Johannes	15	2-1-1
Vakaumuksensa puolesta kaatuneiden muistomerkki	41	7-6-159
Valajärvi Pekka (Vainio)	61	12-2-58
Valaranta Frans Werner	64	13-3-60
Walari August	75	19-2-70
Vanantaan kartano, Standertskjöld	25	2-6-186
Westersträhle Georg Axel ja Anna Irene	22	2-5-150
Voipaala Alli	66	13-9-256
Ylöstalo, Haapaniemen	23	2-5-153

Numerointi hautausmaan kartassa
esim 1-1-9 = hautaosasto 1 - hautarivi 1 - hauta 9

HAUTAOSASTO 1

Johan Henrik Munck

- 1-1-2 Johan Munck, 1738–1817
- maaherra
 - hautausmaan vanhin hautakivi
 - seurakunta lahjoitti hautapaikan maininnalla "omaiset voivat antaa lahjan köyhille"
 - omisti Hyvikkälän kartanon 1814–1817

Muistokirjoitus: "Hänen elämänratansa oli hyveen ja vaatimaton kaikissa vaiheissa. Kaivattuna puolisona, ystävänä ja isäntänä hänet laskettiin alas pimeään hautaan".

Hautapatsaan pystyttivät Hakoisten Boijet 1825-26, sillä Hyvikkälän kartano oli siirtynyt Hakoisten kartanon omistajille.

Karl Heikel

- 1-1-4 Karl Heikel, 1815–1885
- kirkkoherra 1869–1885
 - puoliso Emma Fredrika Wallin, s. 1824, lääninviskaali Olof ja Sofia Wallinin tytär
 - heillä oli 14 lasta
 - myöhemmin suvun nimi muuttui Heikinheimoksi

Uudessa Suomettaressa 1909 olleen hautajaisista kertovan kirjoituksen mukaan Emma Heikel teki pappilasta laajan seurapiirin pirteä keskuksen. Hautajaisissa puhui Miina Kiipula ja Knut Heikel soitti viulua.

Samaan hautaan haudattuja lapsia

- Hilda, 1846–1929, asui lopun elämänsä Janakka lassa, viimeiseksi Koistilan huvilassa
- Karl Ansgarius, s. 1848, pianovirittäjä, Leppäkosken asemapäällikkö
- Fredrika Sofia (Frigga), s. 1854
- Elia, 1852–1917, rakennusmestari. Heikel & Kisileff arkkitehtitoimisto, suunnitellut Irjalan kartanon päärakennuksen

- Emma Helena, s. 1858. Puoliso kirkkoherra Ernst Gustaf Kyander, poika Veikko Kyander, 1885–1971, ja tämän vaimo Ester, 1916–1993, (maassa makaavat kivet)

Viereinen hauta

- Knut (Karl Heikelin poika), 1867–1951, opiskeli Pietarissa viulun soittoa
- Hedvig (Duske), 1868–1945, Knutin puoliso, saksalaissyntyinen Venäjän keisarlisen orkesterin alttoviulisti, myöhemmin Helsingin kaupunginorkesterin viulisti
- Margit Emma Georgina, 1900–1986, edellisten tytär, oopperalaulajana Saksassa, myöhemmin Oulunkylän yhteiskoulun saksankielen opettaja

Muualle haudattuja lapsia

- Henrik Johannes, s. 1865, fil.kand., naimisissa Uschakoffin tyttären kanssa, haudattu Uschakoffin hautaan
- Seurasaaren Karunan kirkon hautausmaahan haudattu Axel Olai, 1851–1924, fil.maist., suomalaisen kansantieteen dosentti, osallistui suomensukuisia kansoja tutkivaan arkeologiseen Jenisein retkikuntaan.

Anders Langenskiöld

1-1-7

Anders Langenskiöld, 1771–1853

- maaherra, ritari, everstiluutnantti
- omisti Hiiden kartanon 1831–1853
- toimi Janakkalan köyhäinhoidon esimiehenä 1836–1853
- hautakivi pystytetty 1853

Suoma Korma, (Henriika ja Kustaa Helander)

- 1-1-9 Suoma Korma, s. Koskinen, 1903–1984
- Taappolan tytär, asui Helsingissä, kesähuvila Turengissa
 - oli innokas kotiseutuuhminen
 - opiskeli Sibelius-Akatemian oopperaluokalla
 - parhaimmillaan johti kahdeksaa eri kuoroa
 - Janakkalassa johti Maatalousnaisten kuoroa
 - muita kuoroja: Sokeain kuoro, Kirjanaisten kuoro, Mikko von Deringerin kanssa Peipposet-kuoro
 - johti Soutustadionilla yhteislaulutilaisuuksia
 - äitinsä Emilia Koskisen vanhempien hauta

lines Brofelt

- 1-1-11 lines Brofelt, 1873–1941
- opettajana Tervakoskella 1900–1939
 - tiettävästi sukua Juhani Aholle
 - aikanaan Tervakosken keskeisiä henkilöitä
 - mukana monissa sivistysrienoissa: johti Tervakosken naisvoimistelua, Janakkalan NNKY:n jäsen
 - oli perustamassa Lotta Svärd -järjestöä
 - toi esille ajatuksen Tervakosken pikkukirkon rakentamisesta vuonna 1923 (rakentaminen aloitettiin klubin toimesta 1935)
 - omisti arvokkaan kirjaston, mm. Koraanin

Emil August Bredenberg

- 1-1-26 Emil Bredenberg, 1827–1885
- kappalainen 1858–1885
 - kirkkoherra 1885

Irjalan kartano

- 1-2-23 Kartanon omistajina John-suku 1790-luvulta alkaen

Gottlieb John, 1738–1801

- Hämeenlinnan pormestari, omisti useita maatiloja Vanajassa ja Hausjärvellä
- osti Irjalan 1790-luvulla ja Klemolan 1794

Gottlieb Johannes John, 1792–1861

- isoisä Gottlieb John testamenttasi Irjalan Gottlieb Johannes Johnille
- puoliso Teresia Cygnaeus, 1807-1858, Uno Cygnaeuksen sisar Leppäkosken kartanosta

- (12-8-199) Karl Gustav Göös, 1837–1917
- Gottlieb Johannes Johnin vävy
 - Jyväskylän seminaarin voimistelun lehtori, perusti toiminimen Weilin&Göös
 - valtiopäivämies
 - lahjoitti puolisonsa kanssa Hyvikkälän kansakoululle tontin

Fanny Göös s. John, 1837–1918

- Karl Gustavin puoliso
- isä Irjalan kartanon ensimmäisen John-sukuisen omistajan pojanpoika Gottlieb Johannes John ja äiti Teresia Cygnaeus
- opiskeli Sveitsissä Pestalozzin oppilaana
- toimi 1863–1867 Jyväskylän seminaarin johtajattarena

1-2-23 Oskar Möller, 1880–1971

- oikeusneuvos
- Karl Gustav Göösin vävy
- puoliso Elsa Göös, 1880–1954

Gustaf Werner Palmroth

1-2-30 Gustaf Palmroth, 1862–1899

- syntyi Ruovedellä, Janakkalan nimismies
- 1. vaimo Eva Elisabet Palmroth s. 1865, vihitty avioliittoon 1887, kuoli 1890
- tytär Johanna Elisabet s. 1888, avioituttuaan hänen sukunimensä oli Raine, kuoli Vaasassa 1911
- 2. vaimo Evi Johanna Palmroth s. 1862, vihitty avioliittoon 1891, kuoli 1949
- vuokrasi Konttilan kartanosta asemaa vastapäätä, Kuumola-talon vasemmalta puolelta tontin 1892 ja rakennutti siihen suuren talon itselleen (nykyisin Granqvistin talo). Lisäksi hän vuokrasi kahden muun herrasmiehen kanssa palan maata Kuumola-talon yläpuolelta, missä he pitivät kanalaa. Kuumola-taloa ei silloin vielä ollut, vaan tontilla oli Haukolan torpan rakennuksia.
- ilmeisesti nimismies Palmroth alkoi sairastelemaan, sillä hän myi suuren talonsa jo 1898 kenraalimajuri Fredrik ja Selma Elersille
- seuraavana vuonna 1899 hänen lyhyt elämänsä sammui. Hautakivessä teksti: "Jos elämme eli kuolemme, niin Herran omat olemme"

Karl Sohlman

1-2-41 Karl Sohlman, 1836–1886

- Hamppulan kansakoulun ensimmäinen opettaja
- opettajana 25 vuotta, 1861-1886
- oli ankara opettaja, järjestyshäiriöitä ei ollut
- Kaarlo Haltian mukaan "herttainen ukko ja ystävällinen perhe"
- 1. puoliso oli Hilda Fredrika Brusila Kerkkolan Brusilasta

Oscar Sundell

- 1-2-47 Oscar Sundell, 1855–1887
- kauppias
 - Turengin VPK:n perustaja (perustettu 1884) ja päällikkö 1884–1887
 - hukkui Hiidenjokeen 32-vuotiaana
 - muistomerkillä taiteilija Kaarlo Haltian muotoilema reliefi
 - testamenttasi omaisuutensa Kaarlo Haltialle

Kaarlo Haltia syntyi Haltian talossa Turengissa 1863. Vanhemmat Vilhelm Heikinpoika ja Hedvig Haltia. Haltian ateljee sijaitsi Hiidenjoen rannalla Niemi-nimisessä huvilassa. Muutti Oulunkylään 1910, jonne myös haudattiin. Kuuluisin teos Aino-patsas, jossa mallina oli 14-vuotias Adelaide Ullantytär Janakkalasta. Kaarlo Haltia sai Aino-patsaasta valtionpalkinnon 1895. Aino-patsaan jäljennös on Turengissa terveyskeskuksen sisäpihal- la. Kaarlo Haltia voitti Ranskan taideakatemian 1. palkinnon 1893.

Rokkila

- 1-3-57 Heikki Rokkila, 1828–1891
- tuli vävyksi taloon, ei toiminut isäntänä
 - puoliso Vilhelmiina, 1844–1927, edellisen isännän leski

Heikki Rokkala, 1862–1895

- käytetty nimeä Rokkala ja Rokkila
- isäntänä 1890–1895
- puoliso Ultriika, 1859–1943

Kustaa ja Aina Brusila

1-3-59

Kustaa Brusila, 1877–1971

- Turengin kansakoulun opettaja 1901–1940, Kerkkolan Brusilasta
- kirkon vuonna 1929 uusittuun urkujen vihkiäisissä Kustaa Brusila johti kolmea tilaisuudessa esiintynyttä kuoroa

Aina Brusila, s. Kantala, 1883–1964

- kirjoitti ylioppilaaksi Hämeenlinnassa 1903
- oli yksi kahdestatoista työstä, jotka valmistuivat kaupungin ensimmäisinä suomenkielisinä tyttöinä ylioppilaaksi
- käsityönopettaja
- KOP:n Turengin konttorinhoitaja 1919–1946, oli ensimmäisiä pankkien johtoon valittuja naisia Suomessa

Kinnala

1-3-63

Kalle Haltia, 1886–1963

- tuli isänsä kuoleman jälkeen Kinnalan isännäksi, toimi isäntänä 1918–1963
- puoliso Elsa
- Kinnala oli Turengin kylän suurimpia taloja, 422 hehtaaria
- tila oli valtion omistuksessa vuoteen 1933 saakka eli isäntä oli vuokraaja

Haltian talon poika Viktor Haltia meni naimisiin Kinnalan talon tyttären kanssa ja Kinnalan talon poika Johan Kinnala Haltian talon tyttären kanssa. Koska nuoret emännät eivät halunneet muuttaa kotoaan pois vaihtoivat isännät taloja. Viktor Haltiasta tuli Kinnalan vuokraaja ja Johan Kinnalasta tuli Haltian talon isäntä. Johan Kinnala otti nimekseen Haltia. Viktor Haltia ei muuttanut nimeään Kinnalaksi. Kummankin talon isäntäväki oli tästä eteenpäin nimeltään Haltia.

Kinnalan tila on edelleen olemassa.
Kinnalantie

Oskar Wilhelm Saario

1-3-85

Oskar Wilhelm Saario, 1885-1912

- pastori, luultavasti Torniossa
- jäänyt muuten tuntemattomaksi, mutta eräs äiti on kirjoittanut tyttärelleen kirjeen, josta katkelma lyhennettynä: "Sunnuntaina lokakuun 6. päivänä 1912. Ensin on ollut surullisia, suorastaan lohduttomia hautauksia, mutta eräs toinen kuva poisti tämän surullisen murhenäytelmän. Tuli saattue hyvin kaukaa, maamme pohjoisimmasta kaupungista arkku kukkien peittämänä ja sisältäen myös nuoren ja kuten luullaan liian aikaiseen sammuneen elämän. Täällä on hänet kasvatettu ja alhaista syntyperää, mutta hänen päämääränsä on ollut saada palvella Jumalaa, ja hänen rukouksensa on kuultu. Lujan uskonsa ja iloisen iäisyystoivonsa kautta on hän kaikille voimakkaana saarnana, täynnä lohdutusta." Kotimaa no. 9, 1914

- samassa haudassa Hulda Maria Saario 1871-1948, s. Janakkalassa

Turengin Seppälä

1-3-87

Johan Vilhelm ja Maria Vilhelmina Seppälä

- Maria Vilhelmina oli Kerkkolan Brusilan talon tytär ja Kustaa Brusilan sisar

Sanottiin, että Seppälä oli Turengin kylän suurin ja paras talo

- oli kauan samalla suvulla
- isännät toimivat lautamiehinä, olivat luku- ja kirjoitustaitoisia, laativat kyläläisille kauppakirjoja ym.

Johan Vilhelm oli lautamiehenä käräjillä huonosti lämmitetyssä maalaistalon salissa. Vilustui siellä niin pahasti, että sairastui keuhkokuumeeseen ja kuoli 1901. Lapset olivat alaikäisiä ja heille määrättiin holhooja.

Talo myytiin huutokaupalla 1909 nimismies Hellmannille, joka palstoitti suuret alueet. Loput päätilasta, jonka metsät oli hakattu, osti Oiva Niklander, häneltä tilan osti Johan Alen. Vuonna 1913 tilan osti Janne Tapaila ja viljeli sitä yhdessä Tapailan tilan kanssa. Tila jäi Esko Tapailalle, joka kaatui 1941 Salmassa.

Molempien tilojen päärakennukset ja muutkin rakennukset on purettu. Seppäläntie on paikalla missä oli Seppälän peltoja.

Hyvikkälän Jussila

1-3-89 Kustaa Eerikinpoika Kiiipula-Jussila, 1832–1911 ja Kustaa Paturi ottivat käyttöön Janakkalassa ensimmäiset Kustaa Kiiipulan hankkimat rauta-aurat. Aura oli Jussilassa vielä sotiin asti, jolloin se piti lahjoittaa johonkin museoon, mutta se katosi matkalla.

Johan Kustaa Jussila, 1856–1950

- osallistui kunnalliseen ja seurakunnalliseen toimintaan
- puoliso Olivia Jussila, 1859–1946 oli vieraanvarainen emäntä, joka otti kodis saan vastaan ompeluseuran ja muiden yhteisiä asioita edistävien seurojen jäseniä

Mauno Jussila, 1894–1963

- osallistui kunnalliseen ja seurakunnalliseen toimintaan

Jussila oli yksi niistä Janakkalan taloista 1800-luvulla, joissa Helsingin yliopiston opiskelijat viettivät joululomiaan.

Jussilan talo oli jaettuna veljesten kesken 1812–1889. Myöhemmin Jussilan talot on taas yhdistetty.

Jussilan taloon liittyviä muualle haudattuja:

Gabriel Isakinpoika Korpi-Jussilainen eli Kaapo Jussilainen, 1828–1884

- Korven Alastalon poika Kaapo Jussilainen ja edellä mainitut Jussilat eivät ole keskenään sukua
- kotivävyksi tullut Kaapo toimi Jussilan talon toisen puoliskon isäntänä 1847–1884
- aikansa merkkimiehiä Janakkalassa
- taitava kynän käyttäjä, runoilija, kaunopuhuja
- toimi kansakoulujen johtokunnan puheenjohtajana, viljamakasiinien hoitajana, Janakkalan Säästöpankin esimiehenä, ja Hämeenlinnassa ilmestyneen sanomalehti "Hämäläisen" Janakkalan kirjeenvaihtajana
- suomalaisuusaate oli läheinen ja rakas

Lydia Koidula, 1843–1886, Viron kansallisorunilija, "Emajoen satakieli", vieraili Kaapo Jussilaisella.

August ja Selma Qvist

- 1-4-99
- perhe muutti Turenkiin Viipurista – jonne myös palasi
 - August Qvist perusti pikiruukin Pyhämäen kupeeseen (Pikiruukintie)
 - Selma Qvist s. Ignatius, 1843–1902, piti Turengissa säätyläistyöille ruotsinkielistä koulua, jossa opiskeltiin myös saksaa
 - Ida Aalberg oli pari vuotta koulussa oppilaana

Adolf Krank

- 1-4-110
- Adolf Krank, 1841–1940
- kirkkoherra, syntyi Kööpenhaminassa, merikapteenin poika
 - kova uimari, hiihtäjä ja kävelijä, tarkka taloudessa ja hyvä nikkari
 - ei kovin hyvä saarnamies mutta oli musikaalinen ja hyvä messuamaan

Puoliso Kristina Sofia Hedström, 1849–1927

Viimeiset vuodet Adolf Krankia hoiti veljen tytär Hilja Repo, joka asui perheineen Janakkalassa 1935–1945, poika Suomen yleisradion pääjohtaja Eino S. Repo.

Vuodesta 1922 Krank ei enää pystynyt hoitamaan virkaansa. Hän piti viimeisen puheensa saarnatuolistista 1931 pitäjän 500-vuotisjuhlassa. Adolf Krank kuoli Suomen vanhimpana virassa olevana kirkkoherrana 98 v 9 kk ja 14 päivän ikäisenä. Kirkkoherran virka oli vielä tuolloin elinikäinen eli kirkkoherra toimi virassaan kuolemaansa asti.

Tarina kertoo Adolf Krankin vastustaneen uudistuksia. Aluksi sanottiinkin, että tehdään uudistukset kun kirkkoherra kuolee. Vuosien kuluessa sanonta sai muodon jos kirkkoherra kuolee.

Krankin aikana apupappeina toimivat mm. Aleksi Lehtonen (arkkipiispa), Ilmari Salomies (arkkipiispa) ja Osmo Tiililä (teologian professori).

Uhkoilan Keskivari

- 1-4-112
- Talo toimi kestikievarina pariin otteeseen 1700-luvun loppupuolella. Omistajien nimi muuttui kansan suussa Keskievariksi ja vuonna 1934 nimi muutettiin virallisesti Keskivariiksi. Ruotsin vallan aikaan talonisäntiä oli valtiopäivämiehinä 1730 ja 1771 Tukholmassa. Eivät ole haudattuina tähän hautaan. Isäntiä ollut myös lautamiehinä ja muina luottamusmiehinä.

August Isakinpoika Keskivari, 1849–1921

- ensimmäisenä tässä haudassa

- 1. vaimo Fredrika Sofia Kustaantytär Räikälä
- 2. vaimo edellisen sisar Amanda Albertiina Kustaantytär Räikälä

Kustaa Vilhelm Augustinpoika Keskivari, 1876-1917

- seuraava isäntä
- vaimo Anna, 1881-1961, hoiti taloa pitkään leskenä

Aaro Keskivari

- oli mukana kunnallisissa tehtävissä ja eri yhdistyksissä

Kustaa ja Miina Kiipula

- 1-4-117 Kustaa Kiipula, 1847-1918
- valtiopäivämies
- tuli vävyksi Kiipulaan

Miina Kiipula, 1847-1936 oli "monissa riennoissa mukana"

Kiipulasäätiön testamenttilahjoittajat. Olivat vieraanvaraisia ja demokraattisia. Kaksi poikaa kuoli lapsena. Ainoa tytär kuoli aikuisena tuberkuloosiin. Lahjoittivat talon Kultatähkä-säätiölle ja Pyhän Laurin kirkkoon kristallikruunun.

Ylioppilaat oleskelivat joululomalla Kiipulassa, mutta myös Kerkkosilla, Vanantaan Sipilässä ja Hyvikkälän Jussilassa.

Eevertti Pärnänen

- 1-4-118 Eevertti Pärnänen, 1881-1958
- kirkkoherra
- syntyi Pietarissa. Valmistumisen jälkeen stipendi velvoitti olemaan Inkerissä 8 vuotta
- kappalaisena Skuoritsassa, Keltossa, Markova-Järvisaaren seurakunnassa ja Tyrössä
- pakeni Suomeen 1919
- toimi Uudenkirjon seurakunnassa kirkkoherrana
- Janakkalan seurakunnan kirkkoherrana 1941-1953, aloitti Janakkalassa 60-vuotiaana

HAUTAOSASTO 2

Daniel Johannes Wadén

- 2-1-1 Daniel Wadén, 1850–1930
- hovineuvos
 - suurliikemies, lahjoittaja ja metsästäjä
 - fil.maisteri ja insinööri
 - osti Vähä-Hiiden tilan 1884
 - 1910 myi maat, piti itse päärakennuksen ja puiston
 - Tapiolaksi nimittämänsä päärakennus oli upea ja loistavasti kalustettu
 - rakennutti tilalleen metsästyskoirille Koiralan ja Hiidenjoen rannalle Lintutalon
 - toi fasaanit Janakkalaan
 - toimi sähkö- ja puhelinalalla “käytännöllisenä liikemiehenä”
 - Helsingin Puhelinyhdistyksen toimitusjohtaja 1883–1901
 - Etelä-Suomen puhelinyhtiön johdossa 1892–1918

Frans Emil Humble

- 2-1-3 Frans Humble, 1833–1886
- Tervakosken paperitehtaan tirehtööri, paikallinen johto oli hänen käsissään 1856–1886
 - piti tärkeänä henkilökohtaisia suhteita kaikkiin alaisiin
 - kävi kodeissa tutkimassa lasten lukutaitoa
 - tarkasti naisten hameen helmojen kunnon, jos helmat olivat risaiset lähetti kotiin korjaamaan
 - taisteli alkoholia vastaan
 - vastusti alaikäisen työvoiman käyttöä
 - Frans Humblen toimesta istutettiin 1874 hautausmaan koristukseksi kotimaisia ja ulkomaisia puita

Harald ja Enni Lagerwall

- 2-1-6 Harald Lagerwall, 1884–1934
- syntyi Jaakkiman pitäjässä, Karjalassa
 - suorittanut Mustialassa todennäköisesti nykyistä agrologin tutkintoa vastaavan tutkinnon.

- Enni Lagerwall o.s. Pentzin, 1882–1928
- syntyi Limingassa, Marttilan tilalla
 - Iso Hiiden kartanon isäntäväkenä 1913–1928
 - molemmat innostuneita maanviljelijöitä ja panivat Iso Hiiden rappiolla olevat viljelmät kuntoon
 - Harald Lagerwall toimi Suojeluskunnassa ja Enni Lotta Svärd -yhdistyksessä.
 - Enni Lagerwallin kuoltua kartano myytiin ja Harald Lagerwall muutti takaisin Karjalaan, Johanneksen pitäjään, mistä hän osti maatilan.
 - Harald Lagerwall kuoli sydänkohtaukseen kesken puhelinkeskustelun 1934

Eero Kuoppa

- 2-2-37 Eero Kuoppa, 1923–1995
- syntyi Metsäpirtissä Karjalan kannaksella maanviljelijäperheeseen
 - osallistuttuaan talvi- ja jatkosotaan aloitti opiskelunsa Mikkelissä, Suomen nuorisopistossa
 - ensimmäinen työpaikka Savonlinnassa, Itä-Suomen nuorisoseurojen keskusliiton toiminnanjohtajana
 - opistosta löytyi puoliso, Helena Sepponen
 - sosionomi 1954
 - lehtialalle, toiminnanjohtaja Kalajokilaakson lehti- ja kirjapainossa, Ylivieskassa 1960

- Maakansan aluetoimittaja Hämeenlinnassa
- perusti Janakkalassa Kotokulman 1964
- alussa oli "kynä, kirjoituskone, vekseli ja vanha auto", joilla lehteä tehtiin
- lehti toimii edelleen nimellä "Janakkalan Sanomat" Eero Kuopan linjan mukaisesti "puolueettomana ajamatta minkään poliittisen intressipiirin asiaa"
- omisti viimeiset elinvuotensa kirjoilleen (Karjalan ja Suomen historia, vanhat virsikirjat ym.) ja perheelleen

Mylly

2-2-42

Kustaa Mylly, 1868–1955

- Ali-Koveron isäntä 1923-1932

- emäntä Alina Mylly, 1874–1859, Saaren torpan tytär

Kustaa Myllyn vanhemmat: August Mylly ent. Hamppula, s. 1844,
1. vaimo Kustaava Yli-Kovero, 1838–1881, Viralan Myllyn torpasta
2. vaimo Mathilda Ali-Kovero, 1858–1916

Suvun historia alkaa Hamppulan piiritalosta 1750. Helena Hamppula avioitui Kernaalan Mattilan pojan kanssa, josta tuli Kernaalan Nikkilän lampuoti. Heidän jälkeläisiään on Janakkalassa, ympäri Suomea ja ulkomaillakin runsaasti, joukossa tunnettuja henkilöitä. Myllyt eivät olleet mylläreitä, vaan torppa sijaitsi Viralan Myllyllä. Melko valistunutta ja hyvin toimeen tulevaa väkeä, ”torpassa ei nähty nälkää”.

Ida Nikander

- 2-3-66 Ida Nikander, 1857–1932
- syntyi Savossa
 - toimi opettajana Tarinmaan tyttökoulussa 1870–1876 ja Hyvikkälän kansakoulussa 1907–1909
 - äiti Matilda, o.s. Hannikainen, Pietari Hannikaisen sisar
 - Nikanderien kodissa Tarinmaalla (Taavala) vieraili musiikkimiehiä
 - Nikanderien suku on lähtöisin Kernaalasta, isä toimi kuvaamataidon opettajana Kuopiossa
 - Idan sisaren, Minnan, kerrotaan olleen kihloissa Juhani Ahon kanssa

Johan Lindgren

- 2-4-113 Johan Lindgren, 1835–1907
- puoliso Fredrika Lindgren, 1851–1903
- Thomas Lindgren, 1793–1870
- Johanin isä syntyi Tampereen Messukylässä
 - tuli töihin Tervakosken paperitehtaalle, asui Uhkoilassa

- Aleksis Kivi on käyttänyt kirjassaan Seitsemän veljestä Thomas Lindgrenistä nimitystä "Tervakosken Tuomas"
- "Tervakosken Tuomas" oli käytävän toisella puolella olevaan Lumpeiden hautaan haudatun Ida Maria Lumpeen, 1870-1936 vaari

Seitsemän veljestä, 7. luku: Aapo kertoo tarinan hurskaasta, kristinuskoa levittävästä miehestä, jonka pakanat sulkevat vuodeksi luolaan. Tarinan päätteeksi Simeon toteaa: "Mitä sanoi entinen karjatoverini, Tervakosken Tuomas? 'Jos sinulla on uskon kilpi, ja hengen miekka, niin mene vaikka perkeleitten kanssa polskaa tanssimaan'. Niin lausui hurskas ukko."

Turengin Mäkelä

2-4-126 Johan Mäkelä, 1860–1931
- oli isäntänä 1901–1919

- emäntä Ida Elina Mäkelä, 1871–1956
- ainoa poika kuoli 1919 ja talo myytiin Janakkalan kunnalle

Maat ja talon peri tytär Kerttu Ahla (o.s. Mäkelä), joka miehensä Väinö Ahlan kanssa osti 1936 Otto Haltialta Haltian talon. Perilliset omistavat Turengin keskustassa olevan Mäkelän talon päärakennuksen.

Mäkeläntie ja Ahlanpolku

Salomon Waara

- 2-5-140 Salomon Waara, 1855–1926
- puoliso Julia Vilhelmiina Ölander 1859–1921
 - Salomon Waara syntyi Pellossa, tuli Oulun ja Helsingin kautta Janakkalaan
 - perusti Napialan Eskolan tilalta vuokraamansa ruotusotamiehen torpan paikalle nahkurinverstaan v. 1880
 - nahka ja valjaat myytiin aluksi markkinoilla, jossakin vaiheessa oli oma myymälä Helsingissä
 - verstaas sai 1900-luvun puolella teollisuuden mitat
 - toimitusjohtajana vuoteen 1926, jolloin luovutti johdon pojalleen Oskar Vaaralle
 - Salomon Waarasta sanottiin, että hänestä uhoi luontaisen käskijän lujuus; lyhyehkö mies, mutta pysty ja ryhdikäs
 - originelli persoonallisuus, häntä ei aina ymmärretty mutta kunnioitettiin

Oskar Vaara, 1887–1958

- hänen johtajakaudellaan valmistui uudenaikainen tehdasrakennus

Erkki Vaara, 1924–1988

- Napialan nahkatehdas muutettiin hänen aikanaan osakeyhtiöksi

Juho Adolf Heikkilä

- 2-5-148 Juho Adolf Heikkilä, 1848–1919
- Napialan Heikkilän isäntä 1876–1919
 - emäntä Kustaava Haapahuhta Hausjärveltä 1854–1934
 - Juho Adolf Heikkilä toimi sekä kunnallisissa että seurakunnanluottamustoimissa
 - kunnallislautakunnan esimies 1884–1918, Hampgulan kansakoulun johtokunnan ja Janakkalan Säästöpankin sekä lainajvästön esimies, Napialan kansakoulun johtokunnan ja kirkkoraadin jäsen

Samassa haudassa Juho Heikkilän veli Kustaa Heikkilä 1852–1917, herastuomari ja lautamies, kuului jäsenenä Suureen lähetystöön, joka vei 1899 suuren adressin keisarille.

Hakoisten kartano

2-5-150 Haudattuja sukuja mm. Leijonhufvud, Boije, Baer, Westersträhle, Blåfield, von Knorring, Bremer, von Kraemer

Everstiluutnantti E. A. Leijonhufvud, 1753–1807

- osti kartanon 1792
- vanhin hautausmaalta löytyvä Leijonhufvud on edellisen puoliso Helena Elisabeth, 1763–1838

Gustaf Reinhold Boije, 1784–1852

- ensimmäinen Boije-sukuun kuuluva omistaja, isäntänä vuodesta 1812–1852
- puoliso Hedvig Eleonora s. Leijonhufvud, 1793–1878

Hans Gustaf Boije, 1828–1903

- isäntänä 1852–1903
- kamariherra, varatuomari 1852
- valtiopäivämies, edusti aatelistoa 1862–1894
- Janakkalan kunnallislautakunnan esimies 1867–1872
- kirkkoväärtinä 1854–1873
- lahjoitti Hamppulan kansakoulun tontin
- aloitti kartanossa sitä ennen maassamme melkein tuntemattoman järkipäivämies, edusti aatelistoa 1862–1894
- perusti ensimmäisen meijerikoulun Hakoisiin 1869–1901
- perusti Viralaan hiiva- ja spriitehtaan

Rolf Gustaf Kasimir Boije, 1863 – 1930

- filosofian ja lakitieteen kandidaatti, isäntänä 1903–1930

Baerien ja Rosenbergien sukua on haudattu myös toisaalle

Hakoisten kartanon yhteyteen kuuluivat lisäksi Rehakka, Virala, Hyvikkälä ja Konttila. Kartano oli Boije-suvun aikana Janakkalan suurin maanomistaja.

Georg Axel Westersträhle ja Anna Irene (Boije) Westersträhle

2-5-150 Georg Axel Westersträhle, 1856–1937
Anna Irene Westersträhle, 1866–1948

- Anna Irenen isä oli kapteeni Johan Reinhold Boije, 1836–1887, Hakoisten paroni Hans Gustaf Boijen nuorin veli. Äiti oli Ida Helena Lovisa Blåfield, 1838–1916. Nämä kaikki neljä henkilöä on haudattu Hakoisten kartanon hautaan.
- Johan Reinhold pääsi ylioppilaaksi 1854 ja antautui sotilasalalle
- eteni kuudennessa tarkka-ampujapataljoonassa esikuntakapteeniksi
- sai eron 1858
- omisti Hiiden kartanon 1865–1871
- Valkeakosken kanavan uppsyningsman eli kanavankaitsija, vastaava virka Taipaleen kanavalla
- Varkaudessa 1874–1877 eli kuolemaansa saakka
- samana vuonna 1877 oli tyttären Anna Irenen ja Georg Axel Westerstrählen häät

- Georg Axelin isä oli merikapteeni Oulussa ja isoisä kauppias ja raatimies Pietarsaareissa
- Georg Axel Westersträhle pääsi ylioppilaaksi Oulun lyseosta 1874
- harjoittelijana Viipurin konepajalla, missä rakennettiin höyrylaivoja
- lähti Englantiin opiskelemaan laivanrakennusta ja valmistui laivanrakennus-insinööriksi ja palasi Suomeen 1883
- Westerstrählesta tuli Varkauden konepajan teknillinen johtaja ja hän avioitui vuonna 1877 Anna Irene Boijen kanssa
- palasi Ouluun 1896 ja sitten Tampereelle 1899 teknilliseksi johtajaksi. Hän oli tällöin jo kuuluisa laivanrakentaja
- 59-vuotiaana hänestä tuli höyrykattiloiden ja laivojen rungon katsastaja
- asuivat Tampereella vuodesta 1922 Hämeenkadun ja Näsilinnankadun risteyksessä olevassa "Kymmenen miehen talossa"
- hiljainen ja vakava mies, kun taas Anna Irene oli aivan hänen vastakohtansa

- pariskunnan lapsista kolme kuoli muutaman vuoden ikäisinä
- kolme nuorinta Johan Reinhold, s. 1893, metsänhoitaja, Werner Axel, s. 1897 ja Lars Erik, s. 1900 elivät aikuisiksi, metsänhoitaja Johan Reinhold toimi Hakoisten kartanon metsänhoitajana ja asui loppuelämänsä Tampereella entisessä vanhempiansa kodissa aina 1960-luvulle saakka.

Turengin Heikkilä

2-5-151 Kustaa Eskil Heikkilä, 1845–1914
- emäntä Amanda Miina Heikkilä, 1844–1913

Heikkilän 1. talon omisti Erkki Kustaanpoika Heikkilä 1842–1920. Hän myi talon tyttarelleen ja vävyllään Lyyli ja Lauri Korpiselle, jotka palstoittivat talon osittain ja myivät talon Kirsti s. Paturi ja Veikko Liljalle, haudattu Paturin hautaan

Heikkilän talon 2. omistaja oli Eskil Heikkilä, jonka pojat lähtivät Amerikkaan ja

- katosivat niille teilleen
- Vuonna 1906 Eskil Heikkilä myi talon Hilma ja Kalle Myllymaalle

Heikkiläntie ja Liljanpolku

Juttila

- 2-5-152 Heikki Juttila, 1833–1903
- emäntä Eva Juttila, 1833–1902
 - Eva ja Heikki Juttila ostivat valtiolta Juttilan tilan vero- ja perintötilaksi
 - tarjosivat taloaan Janakkalan seurakunnalle, kun seurakunta haki sopivaa taloa kappalaisen virkatoksi
 - talo ostettiin seurakunnalle 1893
 - Juttilan päärakennuksesta tuli kappalaisen virkatalo

Juttulantie

Haapaniemen Ylöstalo

- 2-5-153 Kustaa Ylöstalo, 1871–1949

- Rauha Ylöstalo s. Paturi, 1890–1964
- osallistui monin tavoin Janakkalan aatteellisiin ja taloudellisiin harrastuksiin
 - Janakkala-seura, Janakkalan kotiseutumuseo, Janakkalan Maatalousnaiset, Lotta Svärd -järjestö
 - oli kiinnostunut Janakkalan historiasta ja kansantieteestä
 - kirjoitti kuvaelmia ja näytelmiä, runoja ja kronikoita, esiintyi myös puhujana
 - esiintyi Jalmari Finnen suunnittelemassa Janakkalan muinaispuvussa, kansalaisopistossa tiettävästi tehty neljä samanlaista
 - kirjalliset työt ovat Erkki Ylöstalon hallussa

Konttilan kartano

- 2-5-154 Kustaa Willehard Lundell, 1864–1955
- syntyi Hausjärvellä Karhin Suontaustan talossa
 - osti Taappolan tilan 1889 Pietarissa kultaseppänä toimineelta sedältään Anders Viktor Lundellilta
 - myi Taappolan ja osti Konttilan kartanon Rolf Boijelta 1910

- Konttilan isäntänä 1910–1944
- toimi Janakkalan Säästöpankin johtajana 1919–1945, 80-vuotiaaksi saakka
- toimi monissa yhteiskunnallisissa tehtävissä
- itseopiskellut
- lahjoitti seurakunnalle vuonna 1935 kaksi messukasukkaa kahdenkymmenen vuoden aikana kuolneiden neljän lapsensa muistoksi

Hanström

- 2-5-158 Juho Hanström, 1853–1939
- Juhon isä oli Hakoisten kartanon palveluksessa
 - Hans Gustaf Boije toimitti pojan Evon metsäkouluun ja hänestä tuli Viralan kartanon metsänvartija
 - toimi myös kirkkoväärtinä
 - Juho Hanströmiltä muistetaan paljon puheenparasia ja sattuvia sanontoja
 - vaimo Ida Vilhelmiina Koskinen, 1861–1893

Hanströmit kuuluvat Hampgulan sukuun. Kahdesta tyttärestä tuli kansakoulunopettajia. Toinen oli Siviä Kallamaa, joka oli opettajana Viralan koululla 1912–1939.

Sauvalan kartano

- 2-6-175 Kartano ollut Danielsson-suvun hallussa vuodesta 1864 alkaen.

Väinö Danielsson, 1873–1924

- omisti kartanon 1892–1923
- oli innokas Ayshire-karjan jalostaja
- puoliso Maria s. Penttilä kuoli tapaturmaisesti 1913

Taappola

- 2-6-177 Vihtori Koskinen, 1876–1942, Taappolan isäntä 1911–1942

Antti Koskinen, 1902–1960, Taappolan isäntä 1942–1960

- innokas urheilumies, Janakkalan Janan puheenjohtaja 1933–1940 ja 1945–1958, yhteensä 20 vuotta
- Janakkala-seuran puheenjohtaja 1955–1960
- osallistui Janakkala-laulu -kilpailuun seuraavalla ehdotuksella:

"Janakkala kaunis on kaikille meille kotiseutu rakas ja oma se on. Isän työstä on siunaus tullut: Talonpoika pellollaan korjata saa viljaa, tehtaissa pyörien jo pauhaa rattaat, valistus mukaansa kaikki myös saa, Janakkalan poika, tyttönen nuori, kotiseutu kutsui työhön myös sun."

Vanantaan kartano

2-6-186 Justanderin suku peräisin Turusta

Vänrikki Henrik Justander, 1733–1809

- aateloitiin 1772 nimellä Henrik Johan Standertskjöld
- yleni laivaston majuriksi
- muodosti 1797 Vanantaan sääntöperintötilan
- omisti Vanantakaa 1794 – 1809
- isä Lempäälän apulaispappi Simon Justander

Jatkossa kaikkien omistajien etunimi oli Henrik (yhteensä 6 kpl).

2-7-227 Hugo Standertskjöld, 1844–1931

- erillinen hauta
- Aulangon puiston perustaja
- omisti Venäjällä Tulan kaupungissa asetehtaan

Henrik Gustaf, 1907–1984 oli viimeinen miespuolinen Standertskjöld-niminen omistaja. Vanantaka oli saman suvun hallussa noin 200 vuotta.

Heikki Kerkkonen

- 2-7-220 Heikki Kerkkonen, 1858-1926
- kunnallismies, Kerkkolan Ylöstalon isäntä 1893-1914
 - innokas maanviljelijä, joka uudenaikaisti maatilaansa
 - kunnallislautakunnan esimies 1894-1899, varaesimies 1889-1894 ja 1903-1905, vaivashoidon esimies 1894-1896 ja kunnallislautakunnan jäsen 1900-1902
 - kihlakunnan lautamies 1890-1892
 - lahjoitti tontin Mallinkaisten koululle
 - kuului Janakkalan Säästöpankin isännistöön
 - puoliso Lahja, o.s. Idänpään-Heikkilä, s. 1859, joka oli mukana monissa yhteiskunnallisissa yhdistyksissä mm. Janakkalan Ompeluseuran puheenjohtaja ja Lotta Svärd -yhdistyksessä
 - Ylöstalo oli kuten edellisen isäntäväen aikana hyvin vieraanvarainen talo
 - edellinen isäntäväki: Kustaa Kustaanpoika Kerkkonen, 1820-1899, joka rakensi Janakkalaan ensimmäisen kivi-navetan, ja Karoliina Vilhelmiina Idänpään-Heikkilä, 1826-1893
 - Ylöstalo oli mieluisa ylioppilaiden asuinpaikka lomien aikana, valistunut suomalaisuusaatteen kannattaja

Hiiden kartano

- 2-7-231 Georg Uschakoff, 1840-1910
- kauppias
 - omisti Hiiden kartanon 1875-1910

Tähän hautaan on haudattu mm.

- v. 1891 pojat Aleksander ja Teodor, nuoremman pojista jouduttua Hiidenjoen heikoille jälle lähti vanhempi veli Aleksander häntä pelastamaan, molemmat hukkuivat
- v. 1898 Hiiden uusklassistyylinen päärakennus paloi herrasväen ollessa rekiretkellä Hamppulan koululla. Tyttären tytär Saga Fogelholm kuoli tulipalossa.

Toffela

1890 omistajana oli Vihtori Toffela, joka myi talon pojalleen Jalmari Toffelalle. Jalmari myi talon Kustaa Alaspäälle, Saloisilta.

- 2-7-232 Kustaa Alaspää, 1846-1933
- isäntänä 1890-1904 tai 1907
 - emäntä Vilhelmiina, 1855-1917
 - Kustaa luovutti talon pojalleen Kustaa Adolfille

- (6-1-10) Kustaa Adolf Alaspää, 1880–1940
 - oli isäntänä 1907–1940
 - emäntä Olga Maria Horkka, 1877–1948

Kustaa Adolfin pojat Valo ja Taito Alaspää perivät talon 1948 ja jakoivat tilan kahtia. Valo jäi vanhalle paikalle ja Taito siirtyi ns. Alangon lohkolle, johon oli rakentanut uuden talon.

- (19-2-117) Valo Alaspää, 1910–1970
 - isäntänä 1948–1970, emäntä Signe Selinummi, s. 1910

Taito Alaspää, 1915–1967
 - isäntänä Alangon lohkolla 1948–196, emäntä Laina Kylä-Rekola, s. 1921

Alkuperäistä Toffelan taloa ei enää ole. Tohvelantie ja Valontie.

Paturi

- 2-7-233 Kustaa Paturi, 1812–1868
 - oli Janakkalan ja koko Etelä-Hämeen talonpoikien eturivin mies
 - itseopiskellut, hyvä kirjallinen esitystaito
 - julkasti mm. huvilauluja Hämeestä
 - kirjoitti "Hämäläiseen" ja "Uuteen Suomettareen"
 - tuttavapiiriin kului mm. Jaakko Juteini
 - esiintyi puhujana Helsingissä Kaivopuistossa Lönnrotin juhlassa
 - omisti ensimmäisen rauta-auran, (kts. Kustaa Jussila)
 - järjesti ensimmäiset kyntökilpailut Janakkalassa
 - oli perustamassa Suomen Yhdyspankkia
 - kuoli nälkävuosien aikaan kulkeneilta nälkäisiltä samaansa lavantautiin

Altti Paturi, 1896–1982

- sisaruksista kuusi kuoli jo lapsena, lapsikuolleisuus oli korkea vielä 1800-luvulla
- osallistui keskeisenä henkilönä yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin rientoihin
- vaikutti sokeritehtaan ja viljavaraston sijoittamiseen Tureenkiin
- Turengin VPK:n päällikkö 1916–1956. Kynämies: Turengin talojen historiikki, pienoisenäytelmiä, sanomalehtiartikkeleita
- Turengin Metsästysseuran kantava jäsen

Paturintie

Monikkalan kartano (af Enehjelm)

2-7-234 Hautausmaalla on useampia erillisiä hautoja; Gyllenbergit, Hisingerit, af Enehjelmit Ensimmäinen af Enehjelm Monikkalassa 1898–1918. Kirkon alttaritaulun Maria Magdalenan mallina oli Fredrika Vilhelmina Hisinger s. Gyllenberg.

Helen af Enehjelm s. Möller, 1909–1991

- kirjailija, syntyi Kaliforniassa
- kirjoittanut mm. "Aurinkoista arkea" -kirjan, joka kertoo sotien ajan Monikkalasta ja Janakkalasta
- hankki venäjänkielistä kirjallisuutta kartanossa työskenneille sotavangeille

HAUTAOSASTO 3

Edla Johansson

3-1-2 Edla Johansson o.s. Gardemeister 1863–1957

- syntyi Janakkalassa
- Gardemeisterit ovat luultavasti Saksassa syntynyttä aatelissukua, jotka omistivat Sääksmäellä Vuorentaan säterikartanon noin 1650
- isä: Karl Gustaf Gardemeister, s. 1829 Lammilla, sepän oppipoika, myöhemmin torppari
- äiti: Gustaava Adamsdotter 1826–1863
- Gardemeisterien perheeseen syntyi Janakkalassa seitsemän lasta molempien vanhempien kuoltua nuorimmat lapset, mm. Edla kaupattiin huutokaupassa Turengissa
- Edla pääsi Taappolaan ratamestari Antti Ahlbergin perheeseen hoitamaan Ahlbergin pikkupoikaa
- aika Ahlbergin perheessä oli onnellista aikaa Edlalle, hän sai silloin esimerkiksi elämänsä ensimmäiset kunnolliset vaatteet
- Ahlbergin perhe joutui muuttamaan pois Taappolasta ja myymään talon rahavaikeuksien vuoksi.
- seuraava paikka huutolaistytön elämässä oli Hyvikkälän Jussilan toinen puolisko, siellä Edla joutui tekemään raskasta työtä ja kuri oli kova
- Jussilan vävyn perheen kanssa Edla muutti Oulun läänin Pyhäjärvelle, sitten Kuopioon ja lopuksi takaisin Janakkalaan
- myöhemmin hän pääsi silittäjänapulaiseksi Hämeenlinnaan. Siellä hän totesi, ettei ollut enää kenenkään orjana, vaan oman elämänsä sankari
- Edla avioitui Hämeenlinnassa räätälimestari Nikodemus Johanneksenpojan kanssa
- Edlaa, nuorta kaunista vaimoa pidettiin kuin kukkaa kämmenellä
- Helsinkiin muuton jälkeen Edla synnytti tyttären Elsan 1888 ja tämä tapahtuma sai Edlan elämän mullistumaan täydellisesti
- perhe muutti Lavansaareen, missä Nikodemus kuoli 1926
- Lavansaaresta Edla muutti Turenkiin ja eleli siellä loppuikänsä
- hän kuoli 1957 saavutettuaan 94 vuoden korkean iän

HAUTAOSTASTO 4

Karjalaan jääneiden muistomerkki

4-1-12 Janakkalalaissyntyisen ja Karjalassa karjalaistuneen valistusohjaaja Korven-Korpisen ideoiman hankkeen toteuttivat Janakkalan Karjalaiset. Muistomerkki paljastetiin 29.8.1954. Pohjolan Kiviveistämön veistämään, 115.000 markan hintoiseen veistokseen saatiin lahjoituksena Vuoksen Säätiöltä 20.000 mk, Janakkalan seurakunnalta 20.000 mk ja loput yksityisiltä lahjoittajilta.

Muistomerkki on paikallinen sovellus jo edesmenneen, Helsingissä Jussi Lappi-Seppälän toimistossa työskennelleen Kirsti Liimataisen työstä. Kirsti Liimatainen teki useita perspektiivikuvia karjalaisten keskusjärjestön tilauksesta.

Muistomerkissä on kunnallisneuvos Juho Kurjen teksti:

“Karjalan mullassa kumpujen alla Raatajat uinuvat, rakkahat nuo.
Pilvien pisarat kastelemalla Jumalan kukkia kummulle luo.
Me oomme kaukana rakkahistamme, aatosten polku on ainoa tie.
Tänne kun laskemme kukkasiamme muisto ja siunaus sinne vie.”

Hertta Rankka

4-2-32

Hertta Rankka 1891–1968

- s. Sallinen, syntyi Pielisjärvellä
- puoliso Janakkalan kirkkoherra Adolf Krankin poika, Uno Armas Rankka, seutukaava-arkkitehti, s. Tammelassa 1878, k. Helsingissä 1953
- Hertta Rankan haudalla on kuvanveistäjä Pentti Papinaho veistämä muistomerkki

Pentti Papinaho syntyi Multialla 1926 ja kuoli 1992

- opinnot Taideteollinen ammattikoulu ja taideteollinen oppilaitos 1947-1951 sekä Suomen taideakatemian koulu 1951-1952
- Pentti Papinaho teki reliefejä ja veistoksia julkisille paikoille ja toimi opettajana Lahden taideteollisessa oppilaitoksessa ja Lahden taidekoulussa
- Pro Finlandia -mitali 1976
- professori 1982

Fredrik Murtonen

4-3-57

Fredrik Murtonen 1866–1932

- syntyi Janakkalan Kerkkolassa Murronmaan torpassa
- isä torppari Gustaf Johansson, äiti Gustava Johansdotter
- kauppias Leppäkoskella
- puoliso Alma Maria, 1873–1964, Turengin Heikkilän talon tytär
- Fredrik kuului Leppäkosken Työväenseuraan ja oli sen rahastonhoitaja
- yhdistyksen kokoushuoneena käytettiin vuodesta 1907 lähtien Kauppias Murtosen pakarirakennuksen kamaria ja juhlien aikaan pakaria
- oli Leppäkosken keskeisiä henkilöitä ja kuului Leppäkosken nuorisoseuraan ja suojeluskuntaan

Sillantie

4-4-89

Tyypillistä Tervakosken tehtaan toimintaan liittyvää sukua.

Jalmari Sillantie, 1884–1954

- Jalmarin isän Otto Silanderin isä tuli töihin Tervakosken kartanoon
- Jalmari nousi erilaisten vaiheitten kautta yhtiön rakennus- ja ulkotöidenjohtajaksi
- palontorjuntatyö tärkeää
- alusta asti mukana Pikkukirkon suunnittelussa ja toimi sen isäntänä elämänsä loppuun asti

Tapio Sillantie, 1911–1993

- pääsi opintielle ja koneinsinöörin virkaan
- harrastuksia: palokuntatyö, näyttämötoiminta, mukana seurakunnan ja kunnan luottamustehtävissä, Janakkala-Seura

Aimo Kaivola

4-4-94

Aimo Kaivola, 1922– 1999

- syntyi Lammin pitäjän Perinkään kylän Oravalan talossa
- agronomi, maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti
- aloitti Turengin Sokeritehtaalla v. 1951 tutkimusagronomina
- maatalousosaston johtaja 1976–1979
- toimitusjohtaja 1979–1980
- paikallisjohtajana vuoteen 1982
- musikaalinen, liittyi YL:ään opiskeluaikanaan, lauloi myöhemmin Hämeenlinnan mieskuorossa
- luottamustehtäviä Janakkalan kunnassa ja seurakunnassa sekä seutukaavaliitossa

Elna ja Annikki Lumme

4-4-112

Elna Lumme, 1894–1972

- syntyi Janakkalassa
- opinnot: kansakoulu, kasvatusopillinen käsityökoulu, alakoulunopettajan pätevyys Jyväskylän seminaarissa 1920, osallistui yliopistollisiin lomakursseihin

- opettajana Iloantsissa 1913-1916, Löyttymäen kansakoulussa 1916-1920, Tervakoskella 1920-1955
- toimi Iloantsissa kiertokoulun opettajana
- koulu toimi alkeellisissa olosuhteissa taloissa, joissa joskus samassa pirtissä kiikkui lapsen kehto ja ukki ämmöineen oleskeli uunilla, kun oli antanut pirttinsä kiertokoulun käyttöön
- joidenkin mielestä ankara opettaja

4-4-112 Annikki Lumme, 1908-2011

- oli kuollessaan Janakkalan vanhin asukas
- teki pitkän työuran Tervakosken paperitehtaan keskuksen hoitajana ja oli hyvin tunnettu vanhempien tervakoskelaisten joukossa.
- hänen äitinsä oli tunnettu Tervakosken kylän kättilö
- ”Kyllähän tämä jo alkaisi riittää, taitaa olla aika harvinaista”, hän tuumasi kakkukahveilla täyttäessään 102 vuotta

Richard Rautoja

4-5-116 Richard Rautoja, 1877-1936

- Richard Rautoja syntyi Janakkalan Löyttymäessä torppari Kustaa Rautojan ja Iida Rautojan perheeseen
- hänestä tuli taidemaalari, harjoitti luultavasti taideopintoja ulkomailla
- maalannut runsaasti sekä kattomaalauksia että kulisseeja työväen-, nuorisoseura-, ja maamiesseurataloihin
- hänen tuotannossaan on myös öljymaalauksia sekä hiilipiirroksia, etenkin Janakkalan kirkosta, asui Hallakorvessa
- Tellervo Sillantie toteaa Janakkala ennen ja nyt -lehdessä 1976, että vaikeaa varmaan oli luovan taiteilijan elämä pienessä, hiljaisessa maalaiskylässä keskellä 1930-luvun ankaraa pula-aikaa

Mauno Mäkinen

4-5-120 Mauno Mäkinen, 1908-1977

- kirkkoherra 1954-1972, kappalainen 1946-1953
- syntyi Helsingissä, poliisin poika, isä oli kotoisin Leppäkoskelta
- opiskeli ensin ekonomiksi
- kansanmies, oli etevä kielissä ja innostunut historiasta

Johan ja Matilda Seppälä

- 4-6-153 Johan (Juho) Seppälä, 1853–1946
- syntyi Kouvatsalla, Puurilan kylässä Seppälän torpassa
 - torpasta oli lähdettävä 1868 nälänhädän tähden
 - toukokuun alussa 1868 vaelsi 15-vuotias Juho äitinsä kanssa Hattulaan tutun papin luokse, matka kesti kolme päivää jalkaisin
 - isä ja sisar tulivat kuukauden kuluttua myös Hattulaan
 - Juho palveli eri taloissa muonamiehenä ja Kirstulan kartanon puutarhurilla kaksi vuotta puutarhatöissä
 - solmi avioliiton Hattulan Vesunnin palvelijan Tildan (1855–1949) kanssa
 - pariskunta muutti Janakkalaan Konttilan kartanoon 1879, missä Juho palveli lähes 50 vuotta
 - heille syntyi 7 lasta, joista vanhin koulutettiin Kiipulan emännän, Miina Kiipulan, avustamana kansakoulunopettajaksi
 - Juho ja Tilda rakensivat eläkepäivikseen Konttilan maalle talon
 - Juho oli erittäin taitava puutöiden tekijä ja hänen töitään palkittiin maatalousnäyttelyissä
 - Tilda Seppälä työskenteli mm. leipojana, leipoi kartanon väelle ruisleivät
 - Juhon ja Tildan tytär Ida Matilda (1885–1974) työskenteli Hankkijan puutarhassa useita vuosia. Miina Kiipula olisi avustanut myös Idaa kouluttautumaan kätilöksi, mutta Ida lähti hoitamaan opettajaveljensä lapsia Loimalle ja haaveet kätilön urasta jäivät.
- Ida hoiti myös omia vanhempiaan ja he saivat asua kotonaan kuolemaansa saakka

Hilda Aleksandra Mäkinen

- 4-8-217 Hilda Aleksanda Mäkinen, 1894–1970
- vanhemmat Hilda Maria 1866–1945 ja Robert Mäkinen 1866–1949
 - sairaanhoitaja
 - testamenttasi omaisuutensa Janakkalan seurakunnalle
 - niillä ja Pauliina Alastalolta perityillä varoilla, Janakkalan seurakunta perusti Hilda-Pauliina -säätiön 1973
 - säätiöllä on oikeus ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja
 - säätiö osallistui vanhusten vuokratalo Pesäkolon rakentamiseen Tervakoskelle 1977
 - vastaava vuokratalo Rypäle rakennettiin Turenkiin 1980
 - säätiön tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa, vaan taata vakaa talous, jotta toiminta vanhusten hyväksi voisi jatkua.

HAUTAOSTO 5

Sankarihaudat

- 5- Alueen suunnitteli Ilmari Wirkkala. Pääasiassa keräysvaroin rahoitettu patsas paljastettiin 18.5.1947. Hautausmaan aitaan tehtiin erikoisportti, jonka puoliskoja hallitsee kaatuneiden muistoristi heraldisine ruusuineen. Sankarihauta-alueelle on siunattu 137 sankarivainajaa ja sukuhautoihin 12. Ylätasanteelle on haudattu talvisodan 1939–1940 uhrit ja alatasanteelle jatkosodan 1941–1944 uhrit.

Tervakosken sankarihautausmaahan on siunattu 45 vainajaa. Tervakosken muistomerkin (hankittu 1940) on veistänyt taiteilija Mauno Oittinen.

Muualle kuin Janakkalaan on siunattu 16 janakkalalaista sankarivainajaa. Sodissa kuoli 0,5 % koko väestöstä, Janakkalan väestöstä kuoli noin 2 %.

Pentti Koskenala

- hauta nro 9 Pentti Koskenala, 1911–1939
- syntyi Janakkalassa
 - oli Kerkkolan Ylöstalon isäntä
 - innokas urheilumies
 - puoliso Annikki Koskenala (kts. sivu 56)
 - kaatui 23.12.1939 ja häneltä jäi kolme alle kouluikäistä lasta

Kaapo Ruohosalo

- hauta nro 10 Kaapo Ruohosalo, 1904–1939
- Ruohosalo ja Koskenala ovat ensimmäiset sankarihautaan siunatut vainajat
 - syntyi Virroilla, mistä muutti perheineen Janakkalaan
 - työskenteli muonamiehenä Konttilan kartanossa
 - puoliso Lilli Ruohosalo (kts. sivu 46)
 - kaatui 18.12.1939 ja häneltä jäi kolme alaikäistä lasta

Martti Kajarinta

- hauta nro 40 Martti Kajarinta, 1898–1940
- Martin isä oli Löyttymäen kartanon vouti Oskari, joka oli sotaväessä ottanut itselleen nimen Laakso. Äiti oli Amanda Kajander, jonka serkku oli hausjärveläinen kirjailija Kalle Kajander
 - Oskari ja Amanda ostivat Löyttymäen kartanosta Rajalan torpan maat ja rakennukset vuonna 1916
 - perheeseen syntyi kuusi lasta
 - Rajala oli kylän kulttuurikeskus, harvinaisen kulttuuriystävällinen ilmapiiri
 - luovuuden geeni kulki sekä Amandan että Oskarin geneeissä ja periytyi vahvasti heidän lapsiinsa
 - Martti oli moniosaaja. Hän piirsi, kirjoitti, musisoi, esiintyi mielellään ja oli intohimoinen kirjallisuuden ystävä
 - luovuus ilmeni myös arkipäivän asioissa, joissa hän oli ideoija, luottomies ja toimeenpanija
 - muutti nimensä 1937 Kajarinnaksi
 - kaatui talvisodan viimeisinä päivinä 8.3.1940

Leevi Eskola

- hauta nro 133 Leevi Eskola, 1924–1944
- syntyi Nikolai ja Aliisa Eskolan perheeseen
 - Rehakasta perhe muutti 1934 Lahteen ja Rehakan koti jäi kesänviettopaikaksi
 - Leevi oli ollut keskikoulun viimeisinä kesinä harjoittelijana Tervakoski Oy:n korjauspajalla sekä Velj. Mantere Oy:n korjauspajalla Lahdessa
 - aikoi hakeutua asepalveluksen jälkeen tekniseen opistoon
 - joutui jatkosodan aikana rintamalle, mistä hän kirjoitti useita kirjeitä kotiin,

- äidille ja isälle ja koko kotiväelle
- kirjeet kertovat velvollisuudentunteesta, tulevaisuudensuunnitelmista sekä pelosta ja toivosta
- Leevi haavoittui 18.6.1944 Karjalan kannaksella ja hänet lähetettiin sotasairaalaan Hämeenlinnaan, mistä hän pääsi käymään kotona 2.-3.7.
- viimeinen kirje äidille on päivätty 16.7.1944, seuraavana päivänä Leevi Eskola kaatui

Armas Lahdentaus

- 5-6-32 Armas Lahdentaus, 1893–1938
- syntyi Parkanosssa, Lahdentaustan tilalla
 - tuli Turenkiin Lempäälästä, mistä hänen vanhempansa olivat hankkineet Kärppälän rusthollin
 - suoritti Mustialan maamiesopiston
 - viljeli kotitilaansa 1915–1921
 - etsi ensin sopivaa maatilaa emäntäkoulun käyneen vaimonsa, Ellin kanssa, mutta Mauno Jussila houkutteli hänet Janakkalaan kunnan tehtäviin
 - ensin kunnansihteeri, sitten kunnankamreeri
 - Ahveniston parantolan taloudenhoitajaksi 1932
 - sairastui vaikeasti ja kuoli 1938
 - luonteeltaan ystävällinen ja vaatimaton
 - puoliso Elli o.s. Ollila, 1899–1980, joka oli mukana Lotta Svärdin, maatalousnaisten, Janakkalan Janan, Kuumolan kuoron ja harrastelijateatterin toiminnassa

Väinö Talvio

- 5-6-60 Väinö Talvio (Manck), 1892–1980
- isä oli Toivan kartanon muonamies
 - Väinö Talvio oli innokas kotiseutuharrastuksen mies
 - Kytäjän osuuskaupan johtaja 1919–1954
 - julkaissut kotiseutukirjoja: "Toivan raitti" 1968, "Minun Kytäjäni" 1971 ja "Nuoruusmuistoja Janakkalasta" 1975, joka on lainattavissa Tervakosken kirjastosta
 - kirjoitti lukuisia sanomalehtiartikkeleita
 - innokas valokuvaaja, jonka tuloksena on monta sataa valokuvaa Janakkalasta

Klemola

- lohkottiin Irjalan kartanosta 1923
- 5-7-70 Hjalmar Göös, 1868–1939
- fil.tri, Klemolan isäntä 1923–1939, Elsa Göösin veli
 - sai 295 hehtaaria käsittävän tilan perintönä vuonna 1923 ja tila nimettiin historiallisesti Klemolaksi
 - Suomen joukkojen pääintendentti, everstiluutnantti Viron armeijan suomalaisessa sotaväen osastossa
 - pääkonsuli Berliinissä ja Hampurissa
 - kirjallista toimintaa maatalousalalta
 - Hjalmar Göösin puoliso oli Edit Elisabet Göös s. Koistinen, 1892–1964

Emil Mäenpää

- 5-7-99 Emil Mäenpää, 1889–1985
- edusti aidosti 1900-luvun alun valistuneita henkilöitä (Juhani Saarisen laatima muistokirjoitus)
 - syntyi Hakoisten Ojainhaaran torppaan, jonne äiti joutui jättämään hänet 2-vuotiaana
 - äiti toimi Hamppulan koulun oppilasruokalan hoitajana ja opettaja kehotti Emiliä tutustumaan koulukirjaston kirjoihin
 - osti Liukolan tilan Hyvikkälästä
 - oli useita vuosia kunnanvaltuustossa ja -hallituksessa sekä useissa lautakunnissa
 - perusti Hyvikkälän palokunnan ja toimi eri yhdistyksissä
 - oli perustamassa torpparien yhdistystä ja torpparipatsasta
 - hänen kertomaansa on tallennettu Kansallismuseoon ja Kansantieteen arkistoon

Leppäkosken kartano

- 5-7-107 Emil Sipilä, 1870–1938,
- osti Leppäkosken kartanon 1903 ja toimi isäntänä 1903–1938
 - osallistui monin tavoin kunnalliseen ja seurakunnalliseen elämään, oli mm. kunnanvaltuuston jäsen, hänen toimestaan syntyi Leppäkosken seurakuntatalo (historiikista "Janakkala ennen ja nyt 2003", Kustaa Sipilä)
 - oli hienostunut kulttuuri-ihminen

Lempi Sipilä s. Ranki, 1896–1974
- oli emäntänä 1916–1974

Leppäkosken kartano oli suosittu lepokoti ja seuraelämän tyyssija. Kartanossa viettivät lomiaan Helsingin yliopiston opiskelijat.

Leppäkosken tiilitehdas siirtyi Emil Sipilälle 1911, hän rakennutti sen uudelleen 1926.

Kustaa Sipilä

- 5-7-107 Kustaa Sipilä, 1922–2011
- valmistui rakennustekniikan diplomi-insinööriksi 1950 Teknillisestä korkeakoulusta
 - oli sekä tiilitehtailija että maanviljelijä
 - toimi Leppäkosken tiilitehtaan johtajana lähes 30 vuotta vuoteen 1976, jolloin yritys myytiin Perusyhtymä Oy:lle
 - toimi Janakkala-Seuran ja Ida Aalberg –seuran johtotehtävissä
 - oman sukupolvensa edustaja, ymmärsi kuitenkin vieraita näkökantoja ja lähtökohtia

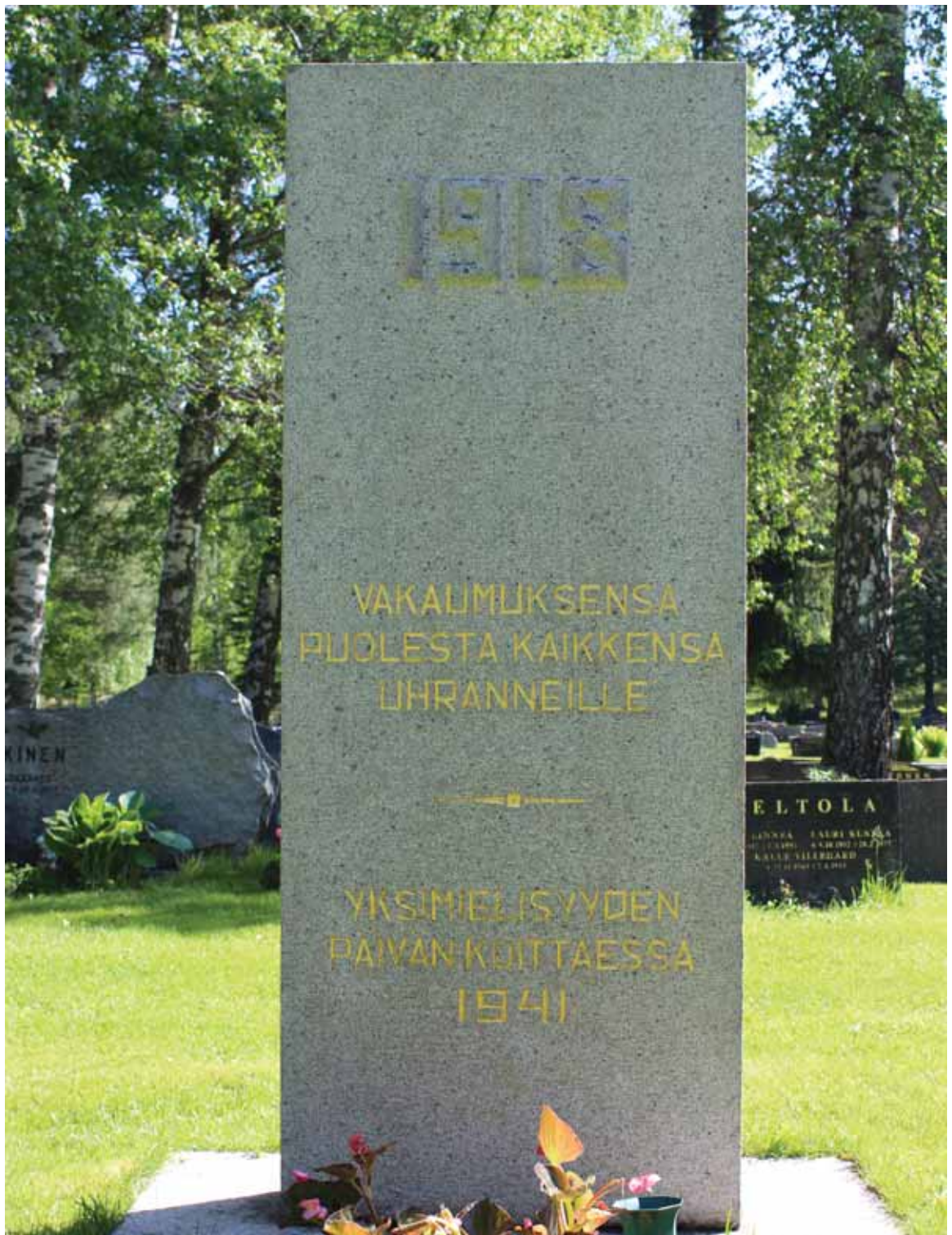
HAUTAOSASTO 7

Vakaumuksensa puolesta kaatuneiden muistomerkki

7-6-159 "Yksimielisyyden päivän koittaessa 1941"

Haudattu janakkalalaisia sekä Tarinmaan taistelussa kaatuneita pohjoishämäläisiä ja satakuntalaisia punaisia (Hämeenkyrö, Kullaa).

Vuonna 1921 vaadittiin kahteen joukkohautaan haudattujen ruumiiden siirtämistä kirkkomaahan ja siirto toteutettiin.

Tauno Marttinen

7-7-183 Tauno Marttinen, 1912–2008

- syntyi Helsingissä ja kuoli Janakkalassa
- isä Kristian Adolf Marttinen oli parturi, joka opiskeli myös pianonsoittoa
- Tauno opiskeli pianonsoittoa ja sävellystä
- aloitti säveltämisen 1930-luvulla
- lopullinen läpimurto oli mezzosopraanolle ja orkesterille sävelletty ”Kokko, ilman lintu”, joka palkittiin sävellyskilpailussa 1956
- hänen tuotantonsa käsittää 10 sinfoniaa, useita konserttoja, kymmeniä kamarimusiikkiteoksia, oopperoita, pianomusiikkia sekä kuoro- ja yksinlauluja
- Pro Finlandia -mitali ja Kalevalan riemuvuoden palkinto 1969
- asui pitkään Hämeenlinnassa, mutta loppuvuodet Janakkalassa
- ”Hämeenlinnan shamaani”, yksi Suomen tuotteliaimmista säveltäjistä

HAUTAOSASTO 8

Maria-veistos

- 8- Vuonna 2005 hankittu, kuvanveistäjä Anne-Elina Alhon (1967–2011) veistämä pronssinen Maria-veistos sijaitsee hautausmaan muistelupaikalla, Marian lehdossa eli muistolehdossa. Viitta kuvastaa suojaa ja turvaa ja sen alta kajastava valo toivoa. Huivi levittäytyy auringon säteiksi, viitaten taivaaseen. Marian käsi on sydämellä kuvastaen sydäntä ja läheisiä ja oikea käsi suojelee. Liuskekivet ja hiekka patsaan juurella kuvaavat ihmisiä, eläviä ja kuolleita.

Pyhän Laurin kirkossa on ollut myös Maria-veistos, mutta se on nykyään Kansallismuseossa. Maria löytyy myös kirkon alttaritaulusta.

Anne-Elina Alho oli tuottelias ja vahvassa luomisvireessä ollut taiteilija. Vuonna 2010 hän piti miehensä taidegraafikko Hannu Pentin kanssa yhteisnäyttelyn, jossa oli esillä keraamisia veistoksia. Näyttelyn kokonaisuus oli kuin sadunomainen piiloleikki ihmisen, elämän ja luonnon suhteista ja kiertokulusta. Se oli samalla taiteilijan hyvästijättö, sillä silloin hän oli jo tietoinen saapuvasta kuolemasta.

Nordenswan

8-1-1 Nordenswanien suku omisti Tervakosken, Toivan ja Konttilan kartanot Janakkalassa, Karan kartanon Hausjärvellä, Ahlbackan kartanon Hämeenlinnassa ja Pekolan kartano Hattulassa. Suku aateloitiin 1784.

Ossian Nordenswan, 1870–1923

- Konttilan kartanon omistaneen Magnus Nordenswanin poika
- venäjän ja englannin kielten lehtori

Victorine Nordenswan, 1838–1872

- syntyi Toivan kartanossa, Gustaf Georg Nordenswan oli Victorinen isän setä
- Toivan kartanon viimeiset omistajat olivat kolme sisarusta, joista Victorine oli yksi, kartanon osti Tervakoski -yhtiö
- taidemaalari
- opiskeli Tukholmassa, Düsseldorfissa ja Dresdenissä
- maalausten aiheet olivat uskonnollisia ja henkilökuvauksia
- haudattu Hämeenlinnan vanhalle hautausmaalle, jossa Nordenswaneilla on oma hautakappeli. Victorine ei kuitenkaan halunnut tulla haudatuksi pimeään hautakappeliin, vaan hauta on kappelin vieressä. Haudalla ollut vuolukivestä veistetty enkeli rikottiin, jonka jälkeen korjattu enkeli siirrettiin hautakappeliin.

Gustaf Georg Nordenswan,

- sai luvan perustaa Tervakosken paperitehtaan 1818
- ei ole haudattu Janakkalaan

Georg Nordenswan,

- Gustaf Nordenswanin poika
- jatkoi tehtaan toimintaa, myi sen kauppias Steniukselle 1854
- ei ole haudattu Janakkalaan

Eino Pietari Henttonen

8-1-3

Eino Henttonen, 1916–1985

- syntyi maanviljelijäperheeseen Antreassa, vanhimpana kuudesta sisaruksesta
- opiskeli sodan jälkeen Turussa rakennusmestariksi
- perusti rakennusliike Talovalmiste Oy:n, 1953–1979
- tärkeimmät rakennuskohteet Janakkalassa: vanha säästöpankin talo Turengissa rautatien ylikäytävän luona, Tervakosken Osuuspankki, Harjurinteen 7 taloa, Majakanmäki Tervakoskella, Kiipulasäätiö, Kalpalinna, Mesikämmen, Suvipuisto, Tapailan 8 taloa ym.
- rakensi 30 eri kunnassa, kaukaisimmat Tammisaari ja Hanko
- jäsenenä: Urheiluseura Jana, Janakkala-Seura, Rotaryt

Nikolai ja Agnes Thesleff

8-1-22

Nikolai Thesleff, 1891–1959

- omisti Antrean pitäjässä Kavantsaaren hovin, joka oli Thesleffin suvun hallussa vuodesta 1848

Agnes Thesleff, 1895–1975

- vietti lapsuutensa Latvian Riiassa
- oli koulutukseltaan sairaanhoitaja
- tunnettiin erittäin ystävällisenä ja lapsirakkaana ihmisenä
- toimi Martoissa
- oli Tervakosken pikkukirkon kanttori-urkuri 1960–1972

Nikolai Thesleffin isoisä osti hovin Mannerheim-suvulta. Hovista itsenäistyi 24 torppaa ja 12 muuta maatilaa, tämänkin jälkeen tilalle jäi 350 ha peltoa ja 4500 ha metsää. Thesleffit saivat Janakkalasta maatilan entisen Rehakan kartanon maista.

Lilli Ruohosalo

- 8-7-235 Lilli Ruohosalo, 1902–1996
- syntyi Virroilla
 - perhe tuli Janakkalaan 1937
 - Lilli Ruohosalolle rakennettiin ensimmäinen rintamamiestalo koko Suomessa
 - lehdistö oli hyvin kiinnostunut asiasta ja siitä ilmestyi muutamia artikkeleita
 - tontillaan Lilli viljeli sokerijuurikasta ja perunaa
 - aikaa myöten Lillistä tuli Sokeritehtaan ruokalan emäntä, jossa toimessa hän työskenteli eläkeikään saakka
 - paitsi omista lapsistaan, jotka olivat perheen isän kaatuessa (kts. Kaapo Ruohosalo, s. 37) vielä alaikäisiä, Lilli huolehti poikansa kahdesta lapsesta, jotka jäivät alaikäisinä orvoiksi vanhempien kuollessa ylikäytävönnettomuudessa

Bertta Ristola

- 8-8-285 Bertta Ristola, 1914–1991
- syntyi Antreassa
 - sai ompeluoppia kursseilla ja toimi ennen avioliittoa 2 vuotta kansakoulussa käsityönopettajana
 - vihittiin avioliittoon 1935 Tuomas Ristolan kanssa
 - tytär oli vasta 10 päivän ikäinen, kun perhe lähti evakkoon 13.12.1939 ja päätyi Tammelaan.
 - perhe palasi ensimmäisten joukossa lokakuun 1941 lopussa takaisin, sillä isä oli ilmoittanut, että kotitalo oli pystyssä
 - 1944 tuli komento lähteä uudelleen evakkoon, silloin he päätyivät Hattulan pappilaan
 - rintama jäi paikoilleen ja äiti palasi takaisin Antrean valmistelemaan lopullista muuttoa pois kotoa. Hän keräsi viljaa ja heinää ja pakkasi tavaroita
 - kun rauha tuli, Tuomas Ristola rakensi Janakkalan Kiipulaan pienen saunamökin, jossa he asuivat monta vuotta, sekä karjarakennuksen
 - varsinainen asuinrakennus valmistui muutamaa vuotta myöhemmin
 - työtä tehtiin koko perheen voimin
 - Bertta toimi pyhäkoulunopettajana nuoresta saakka kuolemaansa asti
 - Bertta oli hyvin positiivinen ihminen, joka halusi auttaa ihmisiä ja näki heidän parhaat puolensa

HAUTAOSASTO 9

"Antrean kirkon kello"

- 9- Turengissa Miemalantien ja Pyhämäen risteyksessä sijainnutta Antrean kunnan toimistotaloa purettaessa löydettiin kello, joka silloin tunnistettiin Antrean väliaikaisen kirkon kelloksi.

Kello siirrettiin nykyiselle paikalle ja sille rakennettiin varta vasten oma teline. Myöhemmin kello osoittautuikin aivan tavalliseksi vellikelloksi.

Charlotta ja Antti Ahlberg

- 9-1-27 Taiteilija Ida Aalbergin vanhemmat. Ida Aalberg muutti sukunimen kirjoitustavan.

Charlotta Ahlberg, 1829–1900

- Charlotan äiti oli Tuuloksen Toivaniemen kartanossa talousmamsellina, kotoisin Pernajasta, osasi ruotsia

Antti Ahlberg, 1832–1904

- syntyi Hämeenlinnassa
- monen toimen mies, mm. Hiiden kartanon juoksupoika, Leppäkosken kartanon kuski ja puutarhuri, ratamestari
- osti metsäpalstoja, omisti Taappolan tilan 2-3 vuotta ja Konttilan tuulimyllyn noin 20 vuotta
- menetti omaisuuttaan vekselitakauksilla
- kuului johtavaan suomenkieliseen ja talonpoikaiseen sivistyneistön ryhmään
- Idan kerrotaan perineen isältään näyttelijän lahjansa

Aino Selin

9-3-107

Aino Vuokko Selin 1912–2009

- o.s. Gummerus, syntyi Raahessa, kuoli Janakkalassa
- vanhemmat: isä Ivar Adolf Gummerus, konemestari, työnjohtaja, äiti Fanny Maria Halmetoja, kansakoulunopettaja
- isä etsi parempia työpaikkoja ja perhe muutti usein
- perhe harrasti yhdessä musiikkia. heillä oli mm. perheorkesteri, jossa Aino soitti kannelta
- Ainin veli, Olavi, valmistui opettajaksi ja ensimmäinen työpaikka löytyi Löyttymäen kansakoululta, jonne Aino tuli veljensä taloudenhoitajaksi
- Löyttymäellä Aino tutustui tulevaan puolisoonsa Kalle Seliniin ja kihlat ostettiin uudenvuodenaattona 1938
- avioliittoon pariskunta vihittiin 22.12.1939 Turengin pappilassa
- siitä alkoi Ainin työ maalaistalon emäntänä
- aivan toisenlaisiin olosuhteisiin tottunut nuori nainen joutui aloittelemaan emännöityensä sota-ajan pulavuosina ja opettelemaan maalaistalon kaikki työt alusta alkaen ilman sodassa olleen miehensä tukea
- kantele oli hänelle rakas ja soittoa hän harrasti koko elämänsä
- miehensä kuoleman jälkeen hän muutti Turenkiin Tapailakotiin ja vietti vireää vanhuutta matkustellen ja tapaillen sukulaisiaan ja neljän lapsensa perheitä
- kirjoitti koko elämänsä ajan päiväkirjaa, josta tytär miehensä kanssa kokosivat kaksi elämänekertaromaania

Onni Nuutinen

9-14-492 Onni Nuutinen, 1925–2010

- syntyi Juuassa ja kuoli Janakkalassa
- suutarin ja työväentalon vahtimestarin poika
- ei mahdollisuutta käydä keskikoulua
- tarmokas, päämäärätietoinen
- suoritti Työväen sivistysliiton kurssseja saavuttaakseen pohjakoulutuksen
- opiskeli Työväen akatemiassa
- itse hän sanoi, että työväentalo oli hänen keskikoulunsa ja työväenakatemia yliopistonsa
- aloitti virkauransa 16-vuotiaana toimistoapulaisena Juuan kansanhuollon toimessa
- kunnallistutkimuksen jälkeen työpaikat Kontiolahden kunnansihteerinä, Juuan kunnanjohtajana 10 vuotta, Janakkalan kunnanjohtajana 1971–1988
- ansioistaan kunnallisalalla ja kotiseututyössä hän sai 1988 arvonimen pitäjäneuvos
- eläkepäivinä omistautui perheelleen ja erityisesti lapsenlapset olivat hänelle rakkaita

HAUTAOSTASTO 10

Villehard ja Hilma Löyttyniemi

- 10-1-14 Villehard Löyttyniemi, 1877–1947
- syntyi Janakkalassa Löyttyniemen tilalla
 - puoliso Hilma Karen, 1875–1914, syntyi Kärkölässä
 - avioliiton alku oli hyvää aikaa ja maatila hyvässä kunnossa
 - Villehard toimi kunnan luottamustoimissa, ostettiin Harjulan ja Saarenpään tilat
 - Hilma sairastui vakavasti ja kuoli 1914, hän oli synnyttänyt kuusi lasta
 - Villehard avioitui 23-vuotiaan neidon kanssa, josta tuli samalla kuuden lapsen äitipuoli
 - Vilhelmiina-mummusta tuli tärkeä ihminen äidittömille lapsille

Onni Lukka

- 10-1-26 Onni Lukka, s. 1908 Kurkijoella
- kanttori, opiskeli Viipurin Kirkkomusiikkiopistossa ja Sibelius Akatemiassa
 - opiskeli myös viulunsoittoa
 - director cantus -arvonimi 1954
 - vaatimaton, huumorintajuinen henkilö
 - Janakkalassa 1946–1978 eli 32 vuotta

Henrik Johannes Murtonen

- 10-1-43 Henrik Johannes Murtonen, 1849–1906
- syntyi Janakkalan Kerkkolassa Murronmaan torpassa
 - isä torpparin vävy Gustaf Johansson, äiti Gustava Johansdotter
 - kauppias Turengissa
 - Janakkalan historia kertoo, että Turengissa oli siihen aikaan kaksi säätyläis-asuntoa. Vallesmanni Thure Hamilkar Blåfield asui perheineen Arvela-nimisessä talossa. Talo paloi perustuksiaan myöten. Samalle paikalle rakennettiin kauppias Murtonen kauppa, joka myytiin 1917 Osuuskauppa Sammolle
 - puoliso Eva Maria Ristontytär 1839–1920
 - miehensä muistoksi Eva Maria Murtonen lahjoitti Pyhän Laurin kirkkoon kristallikruunun

Vanantaan Sipilä

- 10-1-51 Kustaa Sipilä, 1824–1901
- tiilitehtaan perustaja
 - kunnallinen luottamusmies
 - suuri kirjasto sisälsi suomenkielistä kirjallisuutta

- Yrjö Kustaa Sipilä 1881-1946
- jatkoi edellisen työtä
 - Sipilän iltahuvit; Ida Aalbergin ensimmäinen julkinen esintyminen

- Yrjö P. Sipilä, 1912–1961
- sokeritehtaan perustajia ja johtaja
 - "viranomaisille periksi antamaton johtaja"

Heikki Mäkelä

- 10-1-53 Heikki Mäkelä, 1835–1923
- Jokimaan kyläkirjassa "Persanaak, sano Mäkelän vaari" mainittu vaari
 - oli tunnettu sattuvista sanonnoistaan
 - alunperin Henrik Adaminpoika Lind
 - syntyi Hämeen läänin Koskella
 - puoliso Serafia Heikintytär, 1826–1888, syntyi Janakkalassa
 - muuttivat Hämeenlinnasta Hausjärvelle 1864 ja sieltä Janakkalaan 1887
 - Henrik oli töissä rautateillä ja osti myöhemmin maatilaa Turengin Mäkelän takamailta
 - tilan nimeksi muutettiin Metsä-Mäkelä
 - perheeseen syntyi vain yksi poika

Samassa haudassa Heikki ja Serafia Mäkelän pojantytär Bertta Elovaara, o.s. Mäkelä sekä hänen puolisonsa, Hausjärvellä syntynyt Edvard Elovaara. He omistivat Jokimaalla Jussila-nimisen tilan.

Viktor Lundell

- 10-1-53 Viktor Lundell, 1835–1905
- syntyi Lopella, muutti Pietariin 1851
 - toimi vuoteen 1876 asti kultaseppänä Pietarissa (kultaseppämestari)
 - avioitui Pietarissa, Säkkijärvellä syntyneen Katarina Ristolaisen, 1819–1902, kanssa
 - osti Taappolan tilan Antti Ahlbergilta
 - 2. vaimo Aina Nyholm, s. 1875
 - lapsi Anni Auroora 4.5.1904–28.12.1904

Juho Kurki

- 10-1-56 Juho Kurki, 1890–1984
- kunnallisneuvos, s. Jääskessä
 - osti Antrean pitäjältä oman tilan ja päätyi sodan jälkeen siirtokarjalaisena Janakkalaan Paiston kylään
 - osallistui kunnalliseen toimintaan ja oli sekä kunnanvaltuuston että -hallituksen jäsenenä
 - oli myös mukana seurakunnan toiminnassa
 - nuoresta asti ahkera kirjoittaja, kirjoitti paljon runoja (julkaissut runokirjan) ja myös suorasanaista tekstiä
 - kirjoittanut runon Janakkalan hautausmaalle pystytettyyn Janakkalan karjalaisten muistomerkkiin

Otto Johan Brander

- 10-1-61 Otto Brander, 1805–1867
- kirkkoherra 1855–1867
 - ristit sakastin ikkunan kohdalla

Tapaila, Kylä-Tapaila

Kristian Johan Kristianinpoika Kilpiälä, 1844–1885
- myöhemmin Tapaila

Juha Adolf Juhonpoika Tapaila 1870–1938
- isäntänä 1885–1908
- emäntä Ida Kustaava Lehtonen, 1867–1910

Janne Juhanpoika Tapaila, kuoli 1936
- peri talon isältään
- isäntänä 1908–1936
- osti 1913 Seppälän talon,
- viljeli yhtäaikaan Seppälän ja Tapailan tiloja

10-1-64 Esko Johannes Tapaila, 1903–1941
- kaatui Salmassa
- peri molemmat talot isältään
- isäntänä 1936–1941

Janakkalan kunta osti Tapailan ja Seppälän talot
1942

Tapailantie ja Jannenpolku

Kauppila

10-1-66 Konstantin, 1852–1923 ja Ida Vilhelmiina
Kauppila, 1858–1902
- Konstantin Kauppila tuli vävyksi Kauppilan taloon
- perheeseen syntyi 12 lasta, äiti kuoli viimeisen
synnyttyä
- kirjoitteli Hämeen Sanomiin
- tytär Lahja toimi Turengin alakoulun opettajana
noin vuoden
- poika Viljo, 1895–1976 oli Janakkalan ainoa
jääkäri
- Konstantin Kauppila myi talon 1910 ja se siirtyi
Torttilan suvulle

Hautaan on haudattu myös Korpisia ja
Långströmejä, puoliset olivat Kauppilan tyttäriä.

Viljo Helle

10-2-70

Viljo Helle, 1907–1975

- isä mäkitupalainen ja renki Vanajassa ja Janakkalassa, kaatui punakaartilaisena Kuhmoisissa 1918
- äiti Ruovedeltä, hukkuu 1916
- 7 lasta jäi kunnan eläiksi
- Viljo pääsi Helsingin kaupungin koulukodin ammattikouluun, missä sai sähköasentajan koulutuksen
- oli Janakkalan kunnan sähkölaitoksen palveluksessa vuoteen 1947, jolloin perusti Turengin Sähkötoimiston
- SKDL:n edustajana kunnanvaltuustossa 1948–1970
- toimi valtuuston puheenjohtajana ja kunnanhallituksen sekä lukuisten lautakuntien jäsenenä
- Turengin Sarastuksen puheenjohtajana
- Janakkalan historiatoimikunnan jäsen 1969–1975

Salmi

10-2-74

Rutiin Kustaa, haudankaivaja, 1846–1866

Johannes (Juho) Lindberg, haudankaivaja 1868–1892

- kummastakaan ei ole tietoa onko haudattu tähän hautaan

Vihtori Salmi, 1875–1944

- suntio, haudankaivaja, kellonsoittaja 1892–1944
- nimi suomennettu Salmeksi noin 1906

Armas Valdemar (Valde) Salmi, 1898–1959, suntio, haudankaivaja, kellonsoittaja

Vieno Salmi, 1915–1984, puistotyöntekijä hautausmaalla 1957–1974

Otto Salmi, 1872–1916, Vihtori Salmen veli, työssä Viralan viinatehtaalla

August Alho

- 10-3-126 August Alho, 1869–1944
- syntyi Janakkalassa. Isä oli maanviljelijä Antti Alho, äiti Maria Kärppä
 - kävi kansakoulun Löyttymässä ja seitsemän luokkaa Hämeenlinnan lyseota
 - sai päästötodistuksen Sortavalan seminaarista 1898
 - Löyttymäen kansakoulun johtajaopettajana 1898–1936
 - eläkkeellä 1.6.1936 alkaen
 - kuoli Koivumäen huvilassa, Tuulimyllynmäellä Turengissa 1944
 - oli hyvä kirjoittaja ja piti päiväkirjaa seminaarissa ollessaan
 - harjoitutti oppilailla lukemista, oikeinkirjoitusta ja kielioppia joka päivä
 - perehtyi jo seminaarissa koulupuutarhan hoitoon ja viljeli hyvin hoidetussa puutarhassaan uusia, ennen tuntemattomia kasveja. Oppilaat osallistuivat myös koulupuutarhan hoitoon
 - todennäköisesti taidemaalari Onni Oja pyrki Alhon kehotuksesta Ateneumiin

Pauliina Alastalo

- 10-3-140 Pauliina Alastalo, 1885–1962
- syntyisin Haapaniemen Alastalosta
 - opettajana Vähikkälän kansakoulussa 1911–1945
 - aloitti äitienpäivän vieton koululla noin 1925
 - Pauliina kustansi kahvit, sokerit ja pullantekoaineet
 - Tekla Suoranta organisoï pullan leipomisen sekä muut järjestelyt keittäjä Ida Lehtosen ja siivooja Tilda Suorannan kanssa
 - opettaja Alastalon asunto oli koulun yhteydessä
 - testamenttasi omaisuutensa Janakkalan seurakunnalle, Hilda-Pauliina -säätio 1973

Mikko ja Martta Kuokkanen

10-4-161 Mikko Kuokkanen, 1881-1961

- syntyi Kuusjärvellä, Pohjois-Karjalassa
- tuli Johanneksen pitäjältä Jokimaan koulun opettajaksi 1926-1950
- oppilaiden mukaan hän oli hyvä ja jämerä opettaja
- hän oli myös musikaalinen ja hänen entinen oppilaansa muistelee, että aina oli laulutunnit ja päivän päätteeksi lauloimme "Soi kunniaksi Luojan"
- perusti laulukuoron koulunsa päättäneistä oppilaista, jossa hän itse lauloi bassoa ja rouva Martta alttoa. Sovitukset Kuokkanen teki itse.

Martta Johanna Kuokkanen, o.s. Saario, 1889-1951

- opettajana 1926-1950 Jokimaan kansakoulussa

Annikki Koskenala

10-4-168 Annikki Koskenala, 1911-2005

- vanhemmat: Valde Karhumäki, 1880-1945 (samassa haudassa)
- Lyyli Amanda Karhumäki, 1880-1960 (samassa haudassa)
- talousopettaja
- vihittiin avioliittoon Pentti Koskenalan kanssa 1935
- 3 lasta, joista nuorimman ristiäisiin isä pääsi lomalle lokakuussa 1939, eikä enää sen jälkeen tavannut perhettään, sillä hän kaatui 23.12.1939 (kts. Sankarihaudat s. 36)
- Annikki jatkoi Kerkkolan Ylöstalon pitoa siihen saakka kunnes tytär miehensä kanssa otti talon haltuunsa 1956
- toimi talousopettajana vuodesta 1956 alkaen Inkeröisten maamieskoulussa ja myöhemmin Turengin yhteiskoulussa

Otto Jalmari ja Vilhelmiina Löyttyniemi

10-4-180 Otto Jalmari Löyttyniemi, 1830-1912
- syntyi Hollolassa Yli-Hannulan talossa 1830
- kuoli Janakkalassa, Löyttyniemen tilalla 1912

Vilhelmiina Löyttyniemi, 1849-1924, s. Kurkela
- syntyi Koskella Porvolan kylän Ali- Kurkelassa 1849
- kuoli Janakkalassa 1924

Otto oli naimisissa neljä kertaa ja Vilhelmiina oli hänen neljäs vaimonsa
- ensimmäinen avioliitto Heta Helena Löyttyniemen, s. 1832, kanssa kesti 12 vuotta ja päättyi Heta Helenan kuolemaan 1865
- pariskunnalle syntyi neljä lasta. Heta Helenan ja Emma-tyttären hauta on sakastin nurkalla
- seuraavat avioliitot olivat lyhytaikaisia ja päättyivät vaimojen kuolemaan
- Vilhelmiinan kanssa Otolla oli viisi lasta, joista Villehardista tuli Löyttyniemen talon seuraava isäntä
- Otto oli tullut kotivävyksi Janakkalaan Hollolasta - sanotaan, että talossa oli Oton ja Heta Helenan aikana hyvä isäntä ja emäntä
- Vilhelmiinasta sanotaan, että hän oli hyvä emäntä ja hyvä äitipuoli miehensä edellisten avioliittojen lapsille ja myös tärkeä ihminen poikansa lapsille

Pirkko Häkkinen

10-4-180 Pirkko Häkkinen o.s. Löyttyniemi, 1924-2004
- syntyi Aino Löyttyniemen tyttärenä Tuuloksessa
- asui myöhemmin Hämeenlinnassa ja valmistui terveydenhoitajaksi
- oli sota-aikana siviilihallinnon palveluksessa Karhumäessä lähellä rintamaa ja joutui venäläisen partion yllättämäksi, mistä selvisi piileksimällä sängyn alla
- oli sihteerinä Oittiin evakuoidussa sisäasiainministeriössä ja osallistui öisiin moottoriveneretkiin Suomenlahden eteläpuolelle inkeriläisiä pelastamaan
- avioitui ilmailualan dipl. insinööri Raimo Häkkinen kanssa
- lähtivät rahattomina rahtilaivalla

Amerikkaan 1949

- avioparille syntyi Amerikassa kaksi poikaa, joiden kastevesi toimitettiin perheelle Janakkalan Pyhän Laurin lähteestä
- Pirkko työskenteli Yhdysvalloissa mm. kättilönä
- teki harrastuksenaan nukkeja, joita on näytteillä Tampereen nukkemuseossa
- Pirkon tuhka tuotiin kotimaan multiin

Ida Wilhelmiina Kanerva

10-4-184 Ida Wilhelmiina Kanerva (aik. Karlsson), 1886–1957

- syntyi Löyttymäessä, Löyttymäen kartanon tallimiehen (myöhemmin ajuri) ainoana lapsena
- kävi Löyttymäen kansakoulun ja sai hyvän päästötodistuksen
- halusi opettajaksi monien muiden nuorten tyttöjen tavoin
- kirjoittautui Hämeenlinnan Tuhkasen seminaarin oppilaaksi syksyllä 1904
- seminaari kesti yhden lukuvuoden ja Ida sai kiertokoulunopettajan pätevyyden
- ajan mittaan opettajien kelpoisuusvaatimukset tiukentuivat ja Idan piti jatkaa opintojaan Hämeenlinnan alakouluseminaarissa, josta hän valmistui 1921
- alakansakoulunopettajana Leppäkoskella 1922–1931 ja Turengissa 1931–1947
- rauhallinen, oikeudenmukainen ja tasapuolinen opettaja

HAUTAOSASTO 11

Lassila, Säksberg

11-1-6 Erkki Juho Säksberg, 1818–1878
- rakennusmestari

Oskari Säksberg (myöh. Lassila), 1852–1927
- Erkin poika
- osti Lassilan talon
- toimi isäntänä 1901–1919, vaimo Amanda Häppölä

(15-1-24) Vihtori Lassila, 1890–1974
- isäntänä 1919–1963
- puoliso Tyyne 1890–974

Lassilan tilaa viljellään edelleen, mutta keskelle nykyistä kylää jäänyt päärakennus purettiin

Lassilantie

Iso-Hiiden kartano

11-1-9 Väinö E. Nieminen, 1898–1979
- kansanedustaja
- maanviljelysneuvos
- Iso-Hiiden kartanon isäntä 1933–1963
- mukana kunnalliselämässä

Anders Skruf

- 11-2-17 Anders Skruf, 1835–1911
- syntyi Tammelan Matkussa torpanpoikana
 - liittyi 1854 Turun tarkk´ampujapataljoonaan, sai sotilasnimen Skruf
 - joutui samana vuonna puhjenneen Krimin sodan vuoksi puolustamaan Ahvenanmaalla Bomarsundin linnoitusta (Oolanninsota)
 - joutui englantilaisten vangiksi 20 kuukaudeksi Englantiin
 - suomalaisilla vangeilla oli oma orkesteri ja kuoro
 - toimi myöhemmin Pälkäneen komppanian varusmestarina, opiskeli samalla musiikkia
 - Magnus Nordenswan houkutteli Skrufin Janakkalaan lukkariksi, toimi lukkarina 1865–1911
 - puoliso Janakkalassa Fredrika Stöör

Yksi pojista Karl August Siegfried (hauta toisaalla)

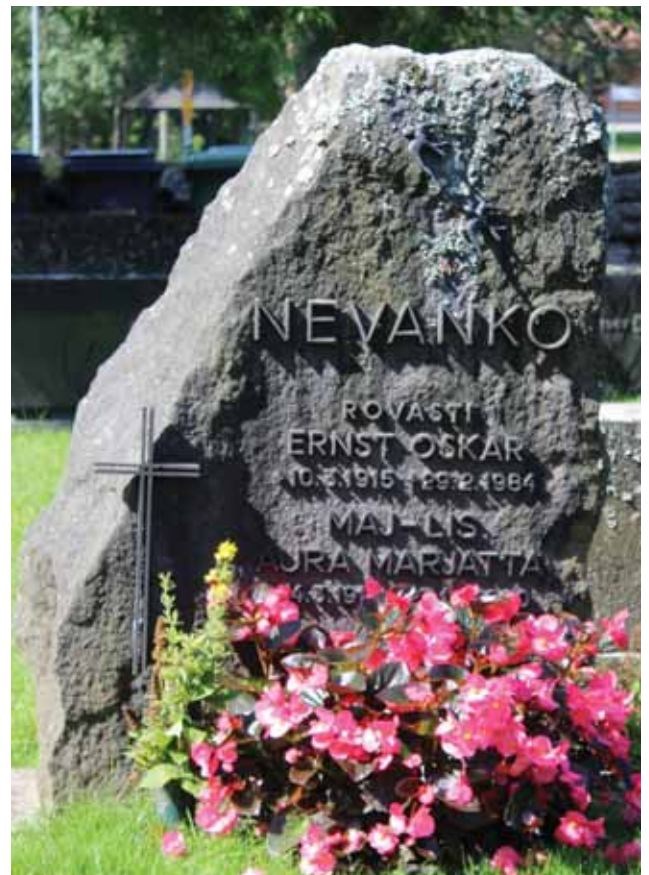
- opiskeli Turun urkurikoulussa ja Helsingin musiikkiopistossa

- suomensi nimensä Kalle Kiertoseksi
- Janakkalassa kanttorina 1912–1930
- hänen aikanaan uusittiin vanhat urut, koska hiiret olivat niitä pahasti nakertaneet

Oskar Nevanko

- 11-2-24 Oskar Nevanko, 1915–1984
- kirkkoherra 1972–1978

HAUTAOSASTO 12

Pekka Valajärvi (Vainio)

- 12-2-58 Pekka Valajärvi (Vainio), 1908–1995
- syntyi Vähikkälässä Emil ja Eeli Vainion esikoisena
 - pääsi kansakoulun käytyään Oy Janakkalan Sähkön palvelukseen ja valmistui oppi-
poika- ja kisällivaiheiden jälkeen sähköasentajaksi
 - isänsä Emilin ja enonsa Otto Marttilan vaikutuksesta kiinnostui jo nuorena
yhteiskunnallisista asioista
 - valittiin ensimmäiseen sodan jälkeiseen kunnanvaltuustoon sos. dem. -puolueen
edustajaksi
 - kunnallinen luottamusmiesura jatkui 40 vuotta
 - valittiin 1946 Janakkalan kunnan päätoimiseksi taksoitusihteeriksi ja siirrettiin
1959 verojohtaja Ilmari Katajan apulaisverosihteeriksi, jota virkaa hoiti eläkkeelle
siirtymiseensä saakka
 - oli perustamassa Janakkala-Seuraa ja toimi sekä sihteerinä että puheenjohtajana

Kerkkonen

- 12-4-93 Suku on lähtöisin Kerkkolan Ylöstalosta.

Kaarlo Kerkkonen, 1869–1928

- kouluneuvos
- Janakkalan seurakunnan historian tutkija
- isä Kerkkolan Ylöstalon rusthollari Kustaa Kustaanpoika Kerkkonen
- "Oli kansallisromantiikan hengen läpitunkema idealisti. Teki työtä kansan laajojen
kerrostien herättämiseksi ja kansansivistyksen tuottamiseksi."
- opiskeli teologiaa, suoritti fil.kand. tutkinnon
- kansanopisto-, nuorisoseura- ja osuustoiminta-aatteiden mies
- runoilija, toistasataa runoa
- puoliso Anni Kulta Sofia Krank, 1871–1957, Adolf Krankin tytär

Kansanopistolaisten marssi
 "Ylös nuorten parvi sankka, kussa kansan toiveet on.
 Ylös suomen suoja vankka, nouse työhön taistelon.
 Ollos valon valpas vahti, etsi syväin syntyin mahti.
 Uuden Sammon saa-antaa."

Veikko Kerkkonen, 1901-1984
 - filosofian tohtori
 - Janakkalan historian kirjoittaja

Erik Torttila

12-7-165 Erik Torttila, 1874-24.4.1918
 - Kauppilan isäntä
 - toinen punaisten teloittamista janakkalalaisista, toinen oli Viktor Haltia
 - oli ensin vankina Hämeenlinnassa ja vietiin sieltä Parkun pellolle ammuttavaksi

Viktor Haltia

- 12-7-166 Viktor Haltia, 1859 – 24.4.1918
- Kinnalan isäntä 1900–1918
 - alunperin suku Haltian talosta
 - solmi avioliiton Vilhelmiina Kinnalan, 1872–1956, kanssa ja tuli Kinnalan isännäksi
 - ei ottanut Kinnala-nimeä (kts. s. 9)
 - joutui punaisten teloittamaksi, samoin kuin Erik Torttila

Otto Marttila

- 12-8-201 Otto Marttila, 1879–1955
- kansanedustaja eri jaksoja vuosina 1911–1938
 - torpparisuvun edustaja
 - syntyi Marttilan torpassa Vähikkälässä
 - kävi vain Vähikkälän kansakoulun ja Päivölän kansanopiston
 - hankki itse opiskellen laajan tietomäärän
 - mukana monissa yhdistyksissä ja kunnalliselämässä
 - kotiseutuihminen, kynämies

HAUTAOSASTO 13

Jalmari Anttila

- 13-2-38 Jalmari Anttila, 1875–1959
- Vähikkälän Anttilan isäntänä 1905–1959
 - emäntä Hilla Anttila o.s. Ilmarinen 1881–1952
 - Jalmari Anttila osallistui sekä kunnan että seurakunnan toimintaan
 - Vähikkälän kylä ja yleensäkin kotiseutu oli hänelle tärkeä
 - toimi innokkaasti raittius- ja pyhäkoulutyön sekä säästöpankkiasian ja osuustoiminnan hyväksi
 - Vähikkälän kansakoulun johtokunnan jäsen kymmeniä vuosia
 - luki paljon, hänellä oli suuri kirjakaappi

Frans Werner Valaranta

- 13-3-60 Frans Valaranta, 1878–1952
- Hamppulan kansakoulun opettaja 1912–1945
 - syntyi Sauvalassa, isä sotamies ja puutarhuri Enegren
 - sisar kirjailija Eila Pennasen äiti "Himmu", josta romaanisarja
 - osallistui kunnalliseen toimintaan, mm. kunnanvaltuuston puheenjohtaja

Toimi Rokkila

- 13-4-80 Toimi Rokkila, 1915–1939
- piti tulla Rokkilan talon isäntä, mutta kaatui talvisodassa Kollaalla 7.12.1939
 - Alfred ja Linda Rokkilan poika
 - Alfred oli isäntänä 1895 – 1923
 - Toivo Rokkala, s. 1879, oli isäntänä 1923–1945

Linda Rokkila ja Toivo Rokkala myivät talon Elias Linnalle 1945.
Tilaa viljellään edelleen ja vanha päärakennuskin on olemassa.

Elmi ja Mauno Eerola

- 13-4-85 Elmi Eerola, 1911–2002, s. Kaivola
- syntyi Lammin Perinkään kylässä
 - tuli Saloisten Eerolan talon emännäksi 1931
 - harrastuksina kotiseutu- ja nuorisoseuratyö, kuorolaulu ja näyttämötoiminta
 - Janakkala-seuran perustajajäseniä ja johtokunnan jäsen 27 vuotta
 - osallistui monien työvaliokuntien toimintaan

- Mauno Eerola, 1904–1975
- Eerolan talon isäntä, talo ollut saman suvun hallussa vuodesta 1842
 - harrastuksena näyttämötoiminta
 - Saloisten nuorisoseuran ensimmäinen puheenjohtaja, puheenjohtajana 19 vuotta

Juho Lind-Mäkelä

- 13-8-216 Juho Lind-Mäkelä, 1862–1938
- Johan Henrik syntyi Janakkalassa
 - sukunimi muutettu v. 1933 Mäkeläksi
 - talollinen, herastuomari
 - viljeli Metsä-Mäkelän tilaa
 - oli hartauspuhuja esim. seuroissa 1920-luvulla
 - puoliso Amanda Vilhelmiina Manassentytär, 1869–1959, Jokimaalta, Niskalan talosta

Salli Sestola

- 13-8-222 Salli Sestola o.s. Jantunen, 1941–2005
- syntyi Lammilla
 - toimi kauppaopetuksen lehtorina Kiipulassa ja työskenteli myöhemmin Vantaalla Aikakauslehtienliitossa
 - oli Olli Porthanin ideoiman Janakkalan barokkikesän puheenjohtaja
 - barokkikesä sai tuulta purjeisiin kirkon korjauksen ja uusien urkujen myötä 1990-luvun alkupuolella
 - Salli rakasti kulttuuria ja hänelle oli tärkeätä yhteinen hyvä ja hän osasi myös käyttää yhteyksiään apuna
 - oli iloinen ja sosiaalinen, ja erityisen merkille pantavaa oli hänen tyylikkyytensä

Alli Voipaala

13-9-256 Alli Voipaala, 1905-1980

- Janakkala-Seuran aktiivinen jäsen 1958-1974
- paljon kaunokirjallisia tuotteita sekä runoja että kronikoita ja suorasanaista tekstiä
- esitti niitä Janakkala-Seuran juhlissa
- ollut mukana erityisesti niissä toimikunnissa, joiden tehtävänä on ollut Ida Aalbergin ja Uno Cygnaeuksen muiston vaaliminen
- saanut Ida Aalberg -mitalin
- teki itse alusta loppuun saakka kansallispukunsa, jopa helmetkin Leppäkosken savesta, vain kengät piti ostaa

HAUTAOSTO 14

Elina Hämäläinen

- 14-8-322 Elina Hämäläinen, 1903-1975
- syntyi Kirvussa
 - tuli lastensa kanssa siirtokarjalaisena Janakkalaan
 - haudalla veistos "Viimeiset kukat", veistänyt Unto Hietanen
 - omaiset halusivat tavanomaisesta poikkeavan hautakiven
 - poika oli tulossa katsomaan äitiään, mutta ei enää ehtinyt, äiti oli samana aamuna kuollut - viimeiset kukat

HAUTAOSASTO 15

Kauko ja Lahja Larjamo

15-4-111 Kauko Larjamo, 1910–1990

- syntyi Hausjärvellä
- diplomi-insinööri, yli-insinööri Rautatiehallituksessa, missä hän työskenteli koko työuransa ajan
- Hausjärven Kurun sepän Karl Lindroosin poika
- sekä Karl Lindroos että hänen isänsä Erik Lindroos olivat paikkakunnalla tunnettuja seppiä
- Erik Lindroos oli Janakkalan ja Hausjärven pitäjänseppä
- Lahja Larjamon, 1910–2002, suku on lähtöisin Hakoisten Valkaman torpasta
- ylioppilas ja laborantti
- innokas sukututkija, tutkinut monia Janakkalan sukuja, varsinkin Hakoisten torppien suvut hän tunsu niin hyvin, että pystyi luettelemaan omistajat monien sukupolvien ajalta (tyttären kertomaa)

Väinö Hevonoja

15-6-175 Väinö Hevonoja, 1906–1968

- syntyi Janakkalassa
- oli torpan poika Hyvikkälästä
- vanhemmat Juho ja Vilhelmiina Hevonoja, joilla oli kuusi lasta
- kun Väinö avioitui Hilja Oksasen kanssa, he lähtivät Turenkiin leveämmän leivän hakuun
- Väinö sai töitä rautatien varrella olevasta Emil Raitisen suksitehtaasta
- vapaa-ajan vei kaikkinelevä musiikin harrastus
- hän oli jo 7-vuotiaana soittanut viulullaan häät, kun veljet Eino ja Arvo vetelivät hanuria
- ei oppinut ikinä lukemaan nuotteja ja hänestä tuli puhdasoppinen kansanpelimanni
- perheeseen syntyi tytär, Pirkko, ja myöhemmin poika, Pentti
- soitin vaihtui harmonikaksi
- 1931 työtapaturmassa Väinö menetti sirkkelissä kolme sormeaan
- sairaslomalla ollessaan hän rakensi kameran ja siitä alkoi uusi vaihe hänen elämässään
- seuraava työpaikka oli Kalle Korpelan huonekalutehdas
- sotien jälkeen hän soitti paljon huvitilaisuuksissa "Sointu"-yhtyeessä
- soitti yhtyeessä viulua, kun huomasi kääntää sen toisinpäin
- valokuvaus oli yhä harrastus, vaikka hänellä oli jo uudet kamerat ja filmit
- seurasi uupumus ja lääkäri ilmoitti, että yhden miehen on tehtävä vain yhden miehen työt
- Pentti-pojan loukkaannuttua hiihtomäessä, kannusti hän isäänsä Väinöä ryhtymään täysammattilaiseksi valokuvausalalle ja lupasi myös itsekin lähteä mukaan
- ammattimainen valokuvaus alkoi 12.4.1949, aluksi kotona ja myöhemmin erillisessä liikkeessä
- Väinö Hevonoja kuoli 5.7.1968 omassa liikehuoneistossaan
- liike toimii edelleen jo kolmannessa polvessa

Juho ja Ida Saloila

15-7-206 Juho Vihtori Saloila, 1878–1947
Ida Vilhelmiina Saloila, 1880–1918

- Idan vanhemmat olivat Monikkalan Kivimäen torpan isäntä, Hollolassa 1847 syntynyt Anders Johan Eklund, joka käytti myöhemmin nimeä Heikki Kivimäki, ja Maria Adamsdotter, s. Janakkalassa 1846 ja k. Janakkalassa 1931
- heidän Janakkalassa syntyneestä pojastaan Oiva Johanneksesta tuli Posti- ja lennätinhallituksen pääjohtaja
- Oivan vanhemmat asuivat myöhemmin Riihimäellä, jossa Juho toimi poliisina ja kauppiana ja lopun elämänsä Juho työskenteli Helsingin Malmin kansakoulun vahtimestarina

Oiva Saloila, 1910–1998

- s. Janakkalassa 1910, k. Helsingissä 1998
- kirjoittanut muistelmia, jossa hän kertoo käyneensä keskikoulun Tampereen klassillisessa lyseossa 1930-luvulla
- ylioppilastutkinnon hän on suorittanut 1934 ja varatuomari hänestä tuli 1946
- koko opiskeluidensa ajan hän työskenteli postin palveluksessa ja yleni postiljoonista saman laitoksen pääjohtajaksi
- aloitti postin palveluksessa 1928 ja jäi eläkkeelle 1977, pääjohtajana oli 15 vuotta
- lukematon määrä tehtäviä eri yhdistysten johtokunnissa
- harrastukset olivat kirjallisuus ja ulkoilu
- puoliso Meri Kairi, vihitty 1937
- heillä oli kaksi tytärtä
- pariskunta on haudattu Ahveniston hautausmaalle Meri Kairin vanhempien sukuhautaan

Janakkalan hautausmaalla samassa haudassa lepäävät myös Oivan veli Altti Vihtori ja puoliso Selma sekä Altin poika Oiva Altti Virmo, 1944–2012, joka on kirjoittanut vanhempiensa kotitalon, Messeniuksenkatu 7:n 50-vuotishistoriikin.

Sami Lauri Mattila

- 15-7-211 Sami Lauri Mattila, 1900–1969
- syntyi Kuhmoisissa pikkutilalla
 - teki nuorena metsätöitä ja oli uitoissa mukana
 - uittoreissulla litin kirkonkylän kohdalla eräs uittomies sanoi hänelle, että mene poika pyrkimään poliisiksi, kun olet raitis
 - hän meni ja pääsi littiin poliisiksi
 - kävi poliisikurssin Suomenlinnassa ja pääsi poliisiksi Janakkalaan
 - asui Turengissa ja kävi syömässä Tammisen kahvilassa, missä tutustui Tammisen tyttäreeseen Alliin, jonka kanssa avioitui 1934
 - oli hyvin pidetty poliisi, jonka koko kylä tunsi
 - hoiti kesällä nimismiehen tehtäviä

HAUTAOSASTO 16

Lyyli ja Lauri Aalto

16-3-78 Lyyli Aalto, 1916–1990
- kansanedustaja
- syntyi Ypäjällä
- Janakkalan kunnan kirjanpitäjä
- mukana kunnalliselämässä johto- ja lautakunnissa

Lauri Aalto, 1906–1971
- kunnallisneuvos
- kunnan kamreeri 1943–1965
- kunnanjohtaja 1965–1971
- kuului moniin johtokuntiin
- kehitti kunnallisia toimintoja

Otto Haltia

16-4-111 Otto Haltia, 1890–1936
- oli isäntänä Haltian talossa 1905–1936
- emäntä Margareta

Oikeusneuvos Väinö Ahla osti Haltian talon 1936.

Haltiantie

HAUTAOSASTO 17

Leo Ahokas

- 17-4-154 Leo Ahokas, 1915–1988
- syntyi Jaakkiman pitäjässä Karjalan kannaksella
 - muutti vanhempiensa mukana Iso-Hiiden kartanoon
 - vanhemmat: Juho Ahokas ja Brita Sofia Ahokas (samassa haudassa)
 - ylikersantti, kuului koko jatkosodan ajan Lentolaivue 24:n kolmanteen lentueeseen
 - pudotti 12 viholliskonetta
 - joutui tekemään pakkolaskun 28.6.1944 Nuijamaalla, mutta jatkoi edelleen lentäjänä
 - hänelle myönnettiin 4 kunniamerkkiä
 - siviiliammatti oli autonkuljettaja
 - Hämeenlinnan Ilmasilta toimitti muistokiven Leo Ahokkaan haudalle

Alma Kivinen

17-4-182 Alma Kivinen, 1900–1983

- vanhemmat: Edla 1865–1938 ja Kaarle Kivinen 1866–1934, Toivan kartanon Ojajoen Pietilän torpan jyvämies
- Alma oli yksi 14-päisestä sisarussarjasta
- aloitti postin kantamisen 19-vuotiaana
- sulan maan aikana Alma kuljetti postia polkupyörällä ja talvella potkukelkalla
- posti tuotiin Launosista Vähikkälään
- Alma kanto postia 47 vuotta kuusi päivää viikossa
- hän teki pitkän runon 50-vuotispäiväkseen, runossa 40 säkeistöä
- runossa hän kuvaa omaa postilinjaansa

Agnes Theslöf

17-11-537 Agnes Theslöf, 1871–1953

- syntyi Viaporissa (nyk. Suomenlinna) eversti Carl Henrik Theslöfin ja Aleksandra o.s. Plaksin kahdestatoista lapsesta nuorimpana
- Theslöfit ovat alun perin Saksasta 1500-luvulla Suomeen tullutta Viipurin seutua aina vuoteen 1939 asuttanutta Thesleffin sukua, jonka länsisuomalainen haara on ruvennut käyttämään 1800-luvulla nimeä muodossa Theslöf
- perheen nuorimmat lapset olivat vielä alaikäisiä, kun ensin Carl Henrik ja sitten Aleksandra kuolivat
- perheen nuorimpien lapsien kohtaloista ei ole muuta tietoa kuin, että 1920-luvun paikkeilla tyttäret Agnes ja häntä hiukan vanhempi Aurora ilmestyivät Turenkiin
- heillä ei ollut vakituista työtä Turengissa, he ovat tehneet pieniä palveluksia ihmisille
- Agnes on toiminut joskus ennen Turenkiin tuloaan kotiteollisuusopettajana, mutta kirkonkirjoissa hänen ammatikseen mainitaan sairastoimittaja
- sisarukset asuivat Liinalammen rannalla Lanton huvilan piharakennuksessa ja myös Ferneliuksen huvilassa ja todennäköisesti muuallakin
- Aurora on kuollut Helsingissä 1940-luvulla
- Agnes eli viimeiset vuotensa köyhyydessä kunnes hänet toimitettiin vanhainkotiin, missä hän kuoli 1953
- haudalla ei ole hautakiveä

HAUTAOSASTO 19

Heikki Kustaa Koskinen

- 19-2-60 Heikki Kustaa Koskinen, 1860–1947
- syntyi Vanajan pitäjän Nautalammin torpassa, josta perhe siirtyi Kidun lampuottilalle
 - kansakoulun jälkeen kävi Hämeen tarkk'ampujapataljoonan väliaikaisen reservialiupeerikoulun ja toimi sen jälkeen Lammin reservikomppaniassa plutoonan aliupeerina 1883–1884
 - muutti 1885 Hakoisten kartanoon ja solmi avioliiton kartanon sisäkön Henrika Helenin kanssa
 - jahtivoutina Turengissa
 - 1892 määrättiin konstaapeliksi Turenkiin
 - muutti 1898 poliisiksi Haapamäelle ja palasi 1917 eläkeläisenä Turenkiin
 - suuri kirjasto, joka kärrättiin hänen kuolemansa jälkeen suurimmaksi osaksi suokuoppaan, sillä hänellä ei ollut lapsia

August Walari

- 19-2-70 August Walari (Wolrat), 1890–1975
- syntyi Virossa ja tuli Suomeen heimoveljenä, osallistui taisteluihin 1918
 - asui aluksi Riihimäellä ja osallistui siellä partiopoikatoimintaan
 - muutti Janakkalaan ja perusti Turenkiin kirjakaupan, joka oli erittäin hyvin varustettu
 - ensimmäinen puoliso oli opettaja Saima Walari ja Saiman kuoltua toinen puoliso Tuulikki Walari, jolla oli hyvä tuntemus kirjakauppa-alalta
 - Aku-setä, kuten häntä partiolaisten keskuudessa nimitettiin, oli mukana partio-toiminnassa 1920-luvulta 1970-luvulle saakka
 - hänen aloitteestaan perustettiin Hämeen partiopiiri, jonka johtajana hän toimi myöhemmin
 - määräsi testamentissaan omaisuutensa partiolaisille ja sen varoilla rakennettiin partiolaisille Lapinhämeeseen (Lappi) Akun mökki
 - sai lukuisia ansiomerkkejä ja -mitaleita partio-toiminnasta

Juho Kustaa Latva

19-2-92 Juho Kustaa Latva, 1885-1951

- syntyi Padasjoella
- valmistui opettajaksi Jyväskylän seminaarista 1908
- opettajana Mallinkaisten koulussa 1908-1946
- tarmokas, taitava, hyväluontoinen ja huumorintajuinen
- paikkakunnan keskeinen henkilö
- osallistui maamiesseuran toimintaan
- hoiti osuuskassaa ja piirikirjastoa sekä koululla sijaitsevaa postikonttoria
- eläkkeelle jäätyään toimi Janakkalan säästöpankin johtajana 1945-1951
- puoliso Hilda Latva 1897-1988
- Löyttymäen Koskelan tytär
- Keuruulla syntyneen taidemaalari Onni Ojan perhe muutti Koskelan sukulaisperheen luokse Janakkalaan, kun Onni oli vielä lapsi
- Hilda Latvalla oli useita Ojan maalaamia tauluja
- eläkevuotensa Latvat asuivat Turengissa Kuumolantiellä

Esko Helle

Esko Helle, 1938–2014

- syntyi Janakkalassa
- erikoishammaslääkäri
- ensimmäinen työpaikka oli Hämeenkyrössä, mistä hän palasi Janakkalaan 1977
- valittiin samana vuonna Janakkalan kunnanvaltuustoon, missä hän vaikutti kuolemaansa saakka
- toimi vastaavana terveyskeskuksen hammaslääkärinä ja jätti hammaslääkärin työt tultuaan valituksi eduskuntaan 1983
- eduskunnassa hän oli SKDL:n ja myöhemmin vasemmistoliiton edustajana vuoteen 2003 saakka
- nautti kunnioitusta ja luottamusta yli puoluerajojen
- hänen asiantuntemustaan sekä keskustelu- ja väittelytaitoaan arvostettiin
- hänellä oli useita luottamustehtäviä
- oli huolissaan kansalaisten tuloerojen kasvusta
- historia oli hänen lempiharrastuksensa, ja hänellä oli suuri tietomäärä monelta alalta
- hän muisteli myös omaa historiaansa Janakkalassa: Turengin asema, junamatkat kouluun, Kauppakujan pikkukaupat, aseman kioski, koulu ym. olivat hänen pakinoidensa kohteina.

Aarre Piitulainen

Aarre Piitulainen, 1917–2004

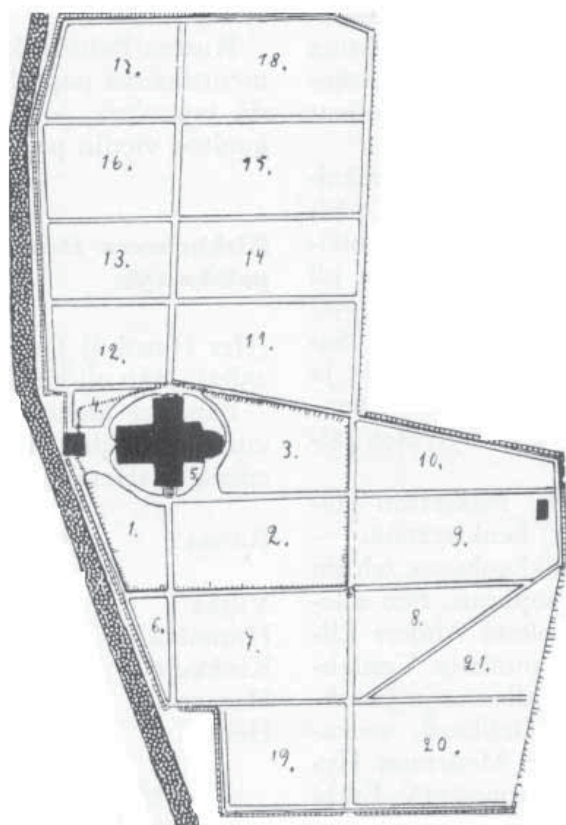
- syntyi Sortavalan maalaiskunnassa
- opettajaksi Sortavalan seminaarista 1942. Seminaari oli evakossa Kajaanissa jatkosodan ajan
- opettajana Ilomantsissa, Vilppulassa ja vuodesta 1950 alkaen Janakkalassa, ensin Hallakorven koulussa ja sitten Hampgulan (1953) ja Tarinmaan (vuodesta 1954 eläkeikään saakka) kouluissa
- jäsenenä kirkkoneuvostossa ja kirkkovaltuustossa
- Janakkala-Seuran johtokunnan jäsen ja aktiivinen toimija
- toimi museolautakunnan puheenjohtajana ja teki lujasti töitä Ida Aalbergin lapsuudenkodin saattamiseksi museoksi
- Laurin-killan perustajajäseniä
- kirjoitellut Janakkala ennen ja nyt -lehteen
- Janakkalan opettajayhdistyksen puheenjohtajana
- luonteeltaan ulospäin suuntautunut

Kristillinen hautauskulttuuri pohjautuu juutalaiseen perinteeseen, jonka mukaan hautaamisella osoitettiin vainajalle kunnioitusta. Vastaavasti hautaamatta jättäminen oli häpäisy. Hautaristi on ollut jo varhain keskeinen symboli kuvaamaan surua, iloa ja ylösnousemusta. Kristinuskon vakiintuessa hautoja sijoitettiin joko kirkon lattian alle tai viereiseen kirkkomaahan. 1800-luvun alussa vainajien hautaaminen kirkon lattian alle kiellettiin. Janakkalan kirkon lattian alle hautaaminen päättyi vuonna 1780.

Hautojen ympärillä olevat rauta-aidat tai ketjut muistuttavat ajoista, jolloin muistomerkkejä suojattiin eläimiltä. Vanhaan aikaan lukkarin ja suntion palkkaetuihin saattoi kuulua "hautausmaiden heinät ja hautausmaiden laiduntaminen". Aitoja varten haudoille rakennettiin kiviset sokkelit. Puuaidat lahosivat vähitellen pois, vain rauta-aidat jäivät. Tästä sai alkunsa hautojen reunakivikulttuuri.

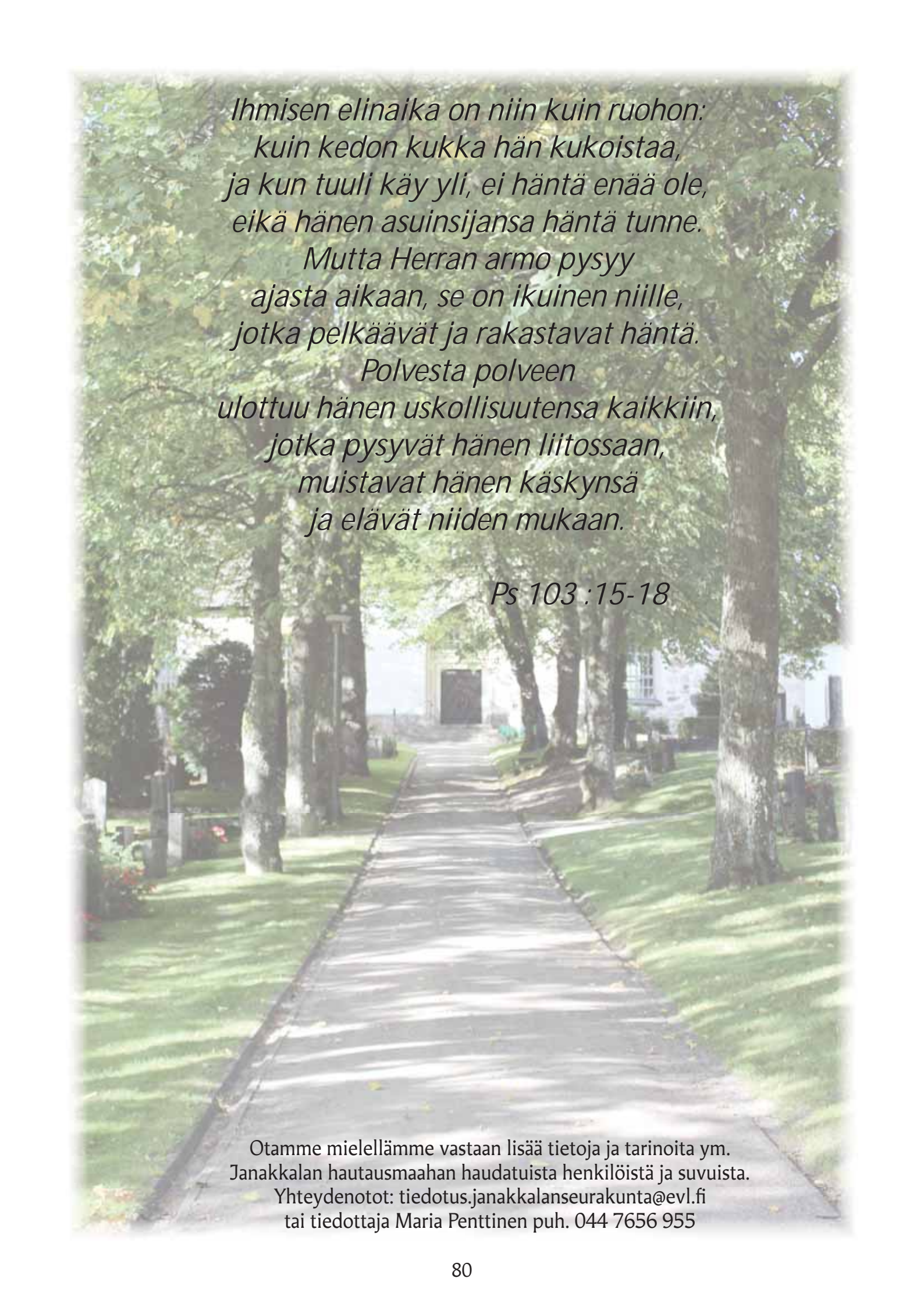
Janakkalan hautausmaa sijoittui alunperin kirkon itä- ja eteläpuolelle. Vuonna 1826 käytössä olivat alueet 1-5. Vuonna 1872 käyttöön otettiin eteläpuolelta alueet 6-10. Uudet urna- ja tuhkahautausalueet valmistuivat vuonna 2005. Kirkkovaltuusto rauhoitti alueet 1-3 ja 10-11 vuonna 1994.

*Mutta niin kai se aina on,
että ihmisen elämä tulee
valmiiksi samalla kun se
jää kesken.*

Paavo Haavikko

Hautausmaa v. 1930

*Ihmisen elinaika on niin kuin ruohon:
kuin kedon kukka hän kukoistaa,
ja kun tuuli käy yli, ei häntä enää ole,
eikä hänen asuinsijansa häntä tunne.*

*Mutta Herran armo pysyy
ajasta aikaan, se on ikuinen niille,
jotka pelkäävät ja rakastavat häntä.*

*Polvesta polveen
ulottuu hänen uskollisuutensa kaikkiin,
jotka pysyvät hänen liitossaan,
muistavat hänen käskynsä
ja elävät niiden mukaan.*

Ps 103 :15-18

Otamme mielellämme vastaan lisää tietoja ja tarinoita ym.
Janakkalan hautausmaahan haudatuista henkilöistä ja suvuista.
Yhteydenotot: tiedotus.janakkalanseurakunta@evl.fi
tai tiedottaja Maria Penttinen puh. 044 7656 955

- 16 Hautausosaston numero
- Hautarivi ja hautarivin numero
- 23 Haudan numero
- Muistomerkki